



Europos LIETUVIS

Nr. 46 (2231)

Londonas ir Vilnius, 1992 m. lapkričio 26 d.

XLVI

DIENOS AKTUALIJA

LAPKRIČIO 23-OJI - LIETUVOS KARIUOMENĖS DIENA

Lapkričio 19-ąją paskutiniąjame savo posėdyje Aukščiausiosios Tarybos deputatai atkūrė Lietuvos kariuomenę. Keliais dienomis anksčiau krašto apsaugos ministras A. Butkevičius pasirašė įsakymą įkurti Lietuvos karinių jūrų pajėgų flotilę, o jos vadui R. Baltuškaui suteikė komandoro laipsnį.

Iškilminga flotilės vėliavos pakėlimo ceremonija numatoma gruodžio mėnesį, kai bus sutvarkytas karinis uostas, parengti laivai. Flotilę sudaro keturi sargybiniai kateriai, vienas hidrografinis mokomasis laivas bei dvi lengvos fregatos.

Taip pasitinkant 74-sias Lietuvos kariuomenės metines buvo baigta atkurti nepriklausomos Lietuvos kariuomenė, kuri šiandien saugo Lietuvos sausumos ir jūrų sienas, yra pasirengusi susikauti su teroristais, mokosi sunkaus Tėvynės gynimo meno.

Mintis steigti Lietuvos kariuomenę kilo lietuvių karininkams, tarnavusiems caro armijoje 1917 metais. Tuoj po Vasario revoliucijos buvo įsteigtas Lietuvių karininkų komitetas. Jau tada lietuvių kariai pasižymėjo sąmoningumu ir tikslo suvokimu. Bolševikams praktiškai nepavyko į savo pusę patraukti nė vieno ištieso lietuvių dalinio, todėl daug kur lietuviai buvo išformuoti ir paleisti be ginklų. Gi latvių pulkai, kurie beveik visi pasuko su bolševikais, užsitarnavo nekokią šlovę, darant Rusijoje revoliuciją. Lietuviai kariai visais keliais traukė į Lietuvą. 1918 m. Lietuvos Valstybės Taryboje buvo sudaryta Krašto apsaugos komisija, kuriai vadovavo S. Šilingas. Nors vokiečių okupantai nesutiko leisti steigti Lietuvių kariuomenės būrį, tačiau 1918 m. lapkričio 1 dieną keli karininkai Vilniuje organizavo pirmojo pulko užuomazgą. Lapkričio 11 d. buvo žinomas ir pirmasis Krašto apsaugos ministras. Juo tapo pats premjeras prof. A. Voldemaras, lapkričio 21 d. sukvietęs 100 karininkų į susirinkimą, o lapkričio 23 dieną pasirašęs pirmąjį savo įsakymą, kuriuo pulkininkas Galvydis-Bykauskas buvo paskirtas 1-ojo pulko, steigiamo Alytuje vadu. Po kelių mė-



Žygiuoja Lietuvos kariūnai.

"Lietuvos ryto" korespondento Vlodo Ščavinsko nuotr.

nesių, 1919 m. vasarį mūšiuose su bolševikais jau dalyvavo 2 nepilni lietuvių pulkai ir 2 atskiri batalionai.

Trumpu laiku gaivaliniame chaose susiorganizavo narsi ir priešui baidę Lietuvos kariuomenė, kuri, nespėjusi apsiginkluoti ir apsirėdyti, o taip pat pramokti kariško mušto ir kautis, Alytaus ir Kėdainių rajonuose 1919 m. vasario pirmomis dienomis jau grūmėsi su šimteriopai gausingesniais priešais. Ties Daugais, Kėdainiais, Panevėžiu, Anykščiais, Zarais, Kalkūnais, Širvintomis, Giedraičiais mūsų narsioji kariuomenė galutinai sumušė bolševikus ir lenkus, o ties Radviliškio - bermontininkus. Čia mūsų kariuomenė parodė visą savo jėgą. Lapkričio mėn. 23 d. bermontininkai visai buvo sumušti.

Kovoje už Lietuvos nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą 1918-19 metais Lietuvos kariuomenė iškovojo didžiulį autoritetą tautoje. Karininkas, praeinantis gatve, patraukdavo savo laikysena ir išvaizda

ne tik merginų dėmesį.

"Man gaila jūsų, jaunų panelių. Neturite jūs tokių vakarėlių, kokių mes turėdavome, nes nėra Lietuvoje karininkų", - okupacijos metais ne vienai anūkei kalbėjo močiutės, prisimenančios tuos laikus.

Bolševikai, užgrobę Lietuvą 1940 m. birželį, taip pat suprato Lietuvių karininkijos visų pirmą moralinį autoritetą, todėl kariuomenę iškart užgruvo jos parceliavimo, karininkų ir generolų tremimo ir žudymo banga. Lietuva neteko labiausiai išsilavinusių ir narsiausių vyrų, kurie dešimtmečiais vargo Stalino lageriuose. Lietuvių karininkams savo garsiojoje knygoje "Gulago sąlygos" daug šiltų žodžių skiria Nobelio premijos laureatas A. Solženycinas. Ne lengviau sekėsi mūsų kariams ir po Kovo 11-osios. Pusantrų metų Sovietų armija ir OMON-o išdavikai užpuolė pasienio postus, daužė beginklius mūsų kareivius, visai iš jų tyčiojosi. Iš kitos pusės, į Krašto apsaugą šiuo

sunkių metu atėjo daug žmonių, kuriems nepavyko pateisinti garbingo lietuvių kario vardo. Tai šen, tai ten Lietuvos kareiviai sukelia muštynes, policijos yra sulaukomi neblaivūs, pažeidinėja viešąją tvarką.

Nieko nepadarysi. Kariuomenė - visuomenės ląstelė. Joje yra taip pat, kaip ir kitose visuomenės dalyse. Matyt, vienintelė išeitis, kaip pakelti dabartinės Lietuvos kariuomenės prestižą iki prieškarinio lygio būtų perėjimas nuo šaukiamosios prie profesionalios armijos. Ar tai pavyks, labai priklausys nuo naujosios Lietuvos valdžios.

Lietuvos kariuomenės kareiviai ir karininkai jau dabar yra gražiai apmokyti, gali pradėti normaliai dirbti. Svarbu, kad mūsų kariuomenė ne tik išoriškai, ne tik drausme, bet ir vidaus santykiais, santykiuose su civiliais skirtųsi nuo Sovietinės armijos, iš kurios ir apie kurią išliko tik slogūs prisiminimai.

Rimas Užpelkis

IVYKIAI LIETUVOJE

ELTA - "Europos lietuviui"

VYTAUTAS LANDSBERGIS APIE SEIMO RINKIMŲ REZULTATUS

Vytautas Landsbergis kitą rytą po Seimo rinkimų pakartotinio balsavimo pripažino, kad jų išdava nebuvo atsitiktinė. Priežastis, pabrėžė jis, glūdi ne tikai Sąjūdžio suskilime ir jo veiklos trūkumuose, ne tik Lietuvos ir tarptautiniuose pastarojo meto įvykiuose bei ekonomikos ir ypač energetikos sunkumuose. Pagrindinė priežastis, Vytauto Landsbergio nuomone, yra buvusios sovietų santvarkos per keletą dešimtmečių suformuotose mąstymo stereotipuose bei dabartinėje Lietuvos visuomenės sanklodoje.

Vytautas Landsbergis sakė, kad rinkimų rezultatai turės padarinių, kurių pirmasis - galima Demokratinės darbo partijos vienvaldystė su satelitu arba be jo, panaši į tą, kuri buvo iki 1988 metų. Tačiau yra ir esminių skirtumų. Tai, Vytauto Landsbergio žodžiais tariant, atkurta valstybės nepriklausomybė su jos institucijomis, nutiestais politiniais teltais į Vakarus ir jau iš dalies susiformavę visuomenės ir ūkinio gyvenimo bruožai.

Labai svarbu, pabrėžė Vytautas Landsbergis, kad esmingiausi laimėjimai nebūtų prarasti. Savo sveikinimus laimėjusiems rinkimus jis pagrindė būtent šia viltimi.

ALGIRDAS BRAZAUSKAS PATIKSLINA LDDP POLITINIUS PRINCIPUS

Lietuvos Demokratinės darbo partijos lyderis Algirdas Brazauskas irgi rytą patį ryte vykusioje spaudos konferencijoje paneigė prielaidą, kad Lietuvoje gali susiformuoti vienvaldystė. Jis pasakė, kad į Seimo vadovybę ir į Vyriausybę bus kviečiami įvairių partijų atstovai.

Algirdas Brazauskas pabrėžė, kad jo vadovaujamos partijos nuostatos, išdėstytos rinkimų programoje, nesikeis. LDDP politiniai principai dar kartą buvo paskelbti spaudoje rinkimų išvakarėse.

Tame dokumente sakoma, kad LDDP nuosekliai sieks parlamentinės demokratijos, kurioje šalies politika reiškiamą per Seimo valią, o ne Prezidento valdžią.

Pagrindiniai LDDP užsienio politikos tikslai yra Lietuvos nepriklausomybės išsaugojimas ir šalies teritorijos apsauga, remiantis sutartimis su kaimyninėmis valstybėmis.

Valdančioji partija, sakoma dokumente, sieks tikrosios narystės Europos Taryboje ir asocijuotos sutarties su Europos bendrija, taip pat susitarimų su Tarptautiniu valiutos fondu, atitinkančių Lietuvos sąlygas ir išgales. LDDP pasisako už geros kaimynystės sutarties su Rusija pasirašymą, joje būtų sureguliuoti visi klausimai, susiję su Kaliningrado sritimi.

Algirdas Brazauskas užtikrino, kad LDDP tęs Lietuvoje pradėtas ekonomines reformas, tačiau jų kryptis ir sparta, ko gero bus patikslinti.

ELTA

LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS DIENA PAMINĖTA IR LIETUVOJE

Lapkričio 18-ąją, Latvijos Respublikos Nepriklausomybės dieną, Vilniaus Rotušėje atidaryta Latvijos meno paroda, kurioje eksponuojama pastarojo ketvirčio amžiaus latvių dailininkų kūryba.

Pagrindinės Latvijos nepriklausomybės minėjimo iškilmės įvyko Rygoje, Nacionalinio teatro salėje, kur 1918 metų rudenį Latvijos taryba paskelbė šalies nepriklausomybę.

Artimiausi Lietuvos kaimynai ir kraujo broliai XX amžiuje turėjo panašią į Lietuvos istoriją, tačiau Latvijos kelias į nepriklausomybę po Pirmojo pasaulinio karo buvo šiek tiek lengvesnis. 1921 metais Latviją jau buvo pripažinusios 21 valstybė, o Lietuvą tik 7. Tuomet Latvija visą laiką norėjo būti neutrali, o Lietuvos neutralumas dėl Lenkijos ir Vokietijos kaimynystės ir įtemptų santykių su jomis buvo daugiau simbolinis.

"Reikia stengtis nei atsitolti vieniems nuo kitų, nei kasdien rytą vakarą bučiuotis, nes iš didelės meilės kartais nieko gero neišeina", - duos-

damas interviu nepriklausomybės dienos išvakarėse kalbėjo Latvijos laikinasis reikalų patikėtinis Lietuvoje Albertas Sarkanis, pažymėjęs, kad Baltijos šalys "buvo vieningos ir išlikusios vieningos".

Prieškarinė Latvijos ambasada Kaune jau nugriauta. Tai buvo vieno aukšto medinis namas, o priešais stovėta Didžiosios Britanijos ambasados. Latvijos ambasados priėmimuose nuolat dalyvavo Lietuvos prezidentas A. Smetona, šiaip jau nemėgęs viešų pobūvių.

Šiandien Latvijai kaip ir Lietuvai nelengvos dienos. Be ekonominių problemų yra demografinė ir Rusijos pozicijos į šią problemą bei elgesys. Latvijos laikinojo reikalų patikėtinio nuomone, "labai didelė

vaidmenį gyvenime vaidina Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas A. Gorbunovas, nesileidžiantis į aštrias politines kovas ir neleidžiantis politinėms jėgoms kovoti tarpusavyje".

Jonas Virsmas

Lietuvos dailės muziejuje atidaryta Latvijos meno paroda, skirta Latvijos nepriklausomybės dienai. Joje aštuoniolika latvių dailininkų eksponuoja 47 paveikslus.

A. Sabaliausko (ELTA) nuotr.



SEIMAS IŠRINKTAS. BET RINKIMŲ REZULTATAI DAR NEPATVIRTINTI

Spalio 15 d. vykęs Seimo rinkimų pakartotinis balsavimas dar labiau sutvirtino klasikinių kairiųjų jėgų pozicijas būsimajame parlamente. Daugiau kaip pusėje apygardų vėl nugalėjo Lietuvos Demokratinės darbo partijos (LDDP) kandidatai.

Prieš tris savaites pagal politinių partijų sąrašus buvo išrinkta 70 Seimo narių. Tada LDDP gavo 36 mandatus. Dar 8 jos kandidatai tada išrinkti vienmandatėse apygardose (po vieną laimėjo Sąjūdis ir Lietuvos lenkų sąjunga).

Dabar žinomi tik preliminarūs Seimo rinkimų rezultatai. Oficialiai jie bus paskelbti savaitės pabaigoje, kai patvirtins Vyriausioji rinkimų komisija. Spėjama, kad LDDP turės Seime 75-78 vietas, socialdemokratai 8 ir Lietuvos lenkų sąjunga

4. Krikščionių demokratų partija kartu su Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga bei Demokratų partija iš viso gavo 15 mandatų. Lietuvos Sąjūdis - apie 30 mandatų.

Kai "Europos lietuvis" buvo spausdinamas dar buvo labai daug neaiškumų, ir Vyriausioji rinkimų komisija tebeskaiciavo balsus. Naujamiesčio 1-ojoje rinkimų apygardoje, kurioje balsavo ir visa lietuvių išeivija, pirmavo LDDP kandidatas Bronius Genzelis (11521 balsų, 49,41 proc.), tačiau

realu, kad čia laimės krikdemai lenkas Medardas Čobotas, turėjęs 11010 balsų (47,22 proc.), už kurį, kaip tikimasi, išeivija balsuos aktyviau.

Nijolė Ambraziūtė iš Sąjūdžio koalicijos LDDP kandidatą Rimantą Markauską aplenkė 104 balsais, sąjūdininkas P. Tupikas eldėdepistą G. Kirkilą - 189 balsais. LDDP atstovas V. Juškus - R. Ozolą 18 balsų. Žodžiu, kaip tiksliai susiklostė jėgų santykis Seime, "Europos lietuvis" galės informuoti tik kitą savaitę, o kol kas pralaimėjusieji visai kaltina laimėjusius: rinkėjų spaudimu, falsifikavimu ir pan.

Iš penkių buvusių Aukščiausiosios Tarybos vadovybės narių į Seimą išrinktas tik Vytas Landsbergis. Jis buvo pirmas Sąjūdžio koalicijos sąraše, už kurį balsavo maždaug ketvirtadalis rinkėjų. Vienmandatėje apygardoje Vytas Landsbergis savo kandidatūros nekėlė.

Aukščiausiosios Tarybos Pirminio Vytuto Landsbergio du pavaduotojai rinkimuose nedalyvavo. Česlovas Stankevičius Sąjūdžio rinkiminėje konferencijoje pasakė, kad jį slepianti buvusio priklausomumo KPSS našta. Bronislovas Kuzmickas savąją kandidatūrą atšaukė rinkimų išvakarėse, prieš tai spaudė jam buvo inspiruojamas bendradarbiavimas su KGB. Kazimieras Motieka, į pabaigą parlamente pradėjęs kelti maištą prieš Vytutą Landsbergį, triuškinančiai pralaimėjo Varėnos-Eišiškių rinkimų apygardoje, surinkęs vos 6,5 procento balsų. Aukščiausiosios Tarybos sekretorius Liudvikas Sabutis rinkėjų valia buvo priverstas nusileisti jaunai ekonomistei iš Vilniaus, LDDP kandidatėi.

Neišrinkti į Seimą buvę Aukščiausiosios Tarybos deputatai, visuomenėje žinomi politikai Rolandas Paulauskas, Egidijus Klumbys, Justas Paleckis, Mečys Laurinkus, Romualdas Ozolas. Nebus jame ir trijų iš keturių vyriausybės vadovų - Kazimieros Prunskienės, Alberto Šimėno bei Aleksandro Abišalos. Pirmoji premjerė ir paskutinis ministras pirmininkas į Seimą apskritai nesibalotiravo, o Albertas Šimėnas rinkimus pralaimėjo. Gediminas Vagnorius rinkimuose pralaimėjo A. Brazaus-

kui, bet išrinktas pagal Sąjūdžio koalicijos sąrašą.

Lietuvos Respublikos Seimo pirmasis posėdis turėtų įvykti ne vėliau, kaip lapkričio 26 dieną. Tai reglamentuoja spalio 25 dieną vykusiam referendumui patvirtintas įstatymas dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos išgaliojimo tvarkos.

Įstatymo 4-jame straipsnyje sakoma, kad išrinkto Seimo nariai į pirmąjį posėdį renkasi trečiąją darbo dieną po to, kai Vyriausioji rinkimų komisija po abiejų rinkimų ratų oficialiai paskelbs apie tai, jog išrinkta ne mažiau kaip trys penktadaliai visų Seimo narių.

Vyriausioji rinkimų komisija oficialų pranešimą privalo paskelbti ne vėliau šio sekmadienio. Jis bus pakartotas pirmajame Seimo posėdyje.

Po to Seimo nariai duos priesaiką. Ją priims Aukščiausiojo Teismo pirmininkas. Įstatymu nustatytas toks Seimo nario priesaikos tekstas:

"Prisiekiu būti ištikimas Lietuvos Respublikai;

Prisiekiu gerbti ir vykdyti Konstituciją ir įstatymus, saugoti jos žemių vientisumą;

Prisiekiu visomis išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, sąžiningai tarnauti Tėvynei, Demokratijai, Lietuvos žmonių gerovei. Tepadeda man Dievas".

Prisiekti leidžiama ir be paskutinio sakinio.

Priėmus priesaiką, bus renkamas Seimo pirmininkas.

Dabartinis premjeras rimtai apsisprendęs atsisveikinti su Vyriausybe ir savo nuomonės nesiruošia keisti. A. Abišala pareiškė, kad per tuos kelis mėnesius Vyriausybė suspėjo atlikti maždaug trečdali planuoto darbo, ir įvertino jį trejetu su pliusu. Jo nuomone, Lietuvos ekonomika vis dar smunka žemyn, pagrindinė to priežastis - energetinių išteklių kainos. Vis dėlto teigiamai įvertinta tai, kad laikinųjų talonų kursas per du mėnesius nukrito gerokai mažiau negu rublio, o Vyriausybė pradėjo dirbti kolegialiai.

Paklaustas, ar nesigaili, kad nesibalotiravo į Seimo deputatus ir išeina iš Vyriausybės, A. Abišala pripažino, kad gailisi, nes nemanė, kad kairiosios jėgos palenks rinkėjų nuomonę savo naudai.

ELR

PANAIKINTAS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS NUTARIMAS



Vilnius, lapkričio 16 d. (ELTA). Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų kolegija panaikino Vyriausiosios rinkimų komisijos praėjusią savaitę priimtą nutarimą, kuriuo ji kreipėsi į Aukščiausiosios Tarybos laikinąją komisiją KGB veiklai Lietuvoje tirti prašydama pateikti žinias, ar Seimo narys sąmoningai bendradarbiavo su saugumu bei kitomis užsienio slaptosiomis tarnybomis. Tuo pačiu dokumentu buvo nutarta išrinktiems Seimo nariams išduoti pažymėjimus tik tada, kai bus pateiktos prašomos žinios.

Ši Vyriausiosios rinkimų komisijos nutarimą apskundė dabartinės Aukščiausiosios Tarybos deputatai ir spalio 25 dieną išrinkto Seimo narys socialdemokratų partijos atstovas Aloyzas Sakalas ir LDDP atstovas Petras Papovas. Jiems bei kitiems Seimo nariams pažymėjimai turėjo būti išduoti per tris dienas, kaip numatoma įstatymais.

Vyriausiosios rinkimų komisijos nutarimą Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų kolegija panaikino ir įpareigojo Aloyzo Sakalo bei Petro Papovo pareikšimą patenkinti. Seimo nario pažymėjimai turi būti išduoti iki lapkričio 19 dienos.

Teismo salėje Aloyzas Sakalas kalbasi su Europos Tarybos parlamentaru John Hartlandu. Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

Atsivertimo galimybė

"XXI amžius" 11 18 informuoja apie Vatikano radijo dienraštyje išspausdintą interviu su Romoje besilankiusiu apaštalinio nuncijumi Baltijos valstybėse arkivyskupu Justo Muller Garcia.

Kalbėdamas apie buvusių komunistų sugrįžimą į valdžią Lietuvoje, nuncijus atkreipė dėmesį, kad "dalis jų, suprantančių valstybės valdymo mechanizmą ir politikos taisykles, realios valdžios ir nebuvo praradę". Taip pat pridūrė, kad "į valdžią grįžta ne pats komunizmas, o žmonės, anksčiau buvę komunistais. Reikia pripažinti ir atsivertimo galimybę, kai žmogus gali priimti ir kitas idėjas, ir kitokią gyvenimo suvokimą". "Man susidaro įspūdis, - kalbėjo nuncijus, - kad gali įvykti trumpalaikis ekonominis bei socialinis pagerėjimas, nes galbūt pagerės ir bus mažiau įtempti Lietuvos ir Rusijos santykiai. . . Manau, kad demokratija Lietuvoje eis savu keliu, kartu užtikrindama laisvę".

Apverkiamas pralaimėjimas

"Praeities trauka" - taip vertina-

SEPTYNIOS DIENOS

ma Vytauto Kubiliaus straipsnyje kairiųjų pergalė, išspausdintame "Amžius" nr. 77. Straipsnyje nagrinėjamos LDDP pergalės laimėjimo priežastys, numatomas tolesnis Lietuvos likimas.

"Kaip dabar LDDP realizuos naivių žmonių viltis, kad Lietuvoje vėl bus pigaus vyno, cukraus ir benzino? Kaip parūpins žaliavų gigantiškos gamykloms, kurias kadaise pastatė, negalvodama, ką Lietuva su jomis darys, viena pati likusi?" - klausia straipsnio autorius ir išreiškia susirūpinimą, kad Rusija kranelius atsukti galėtų Lietuvos nepriklausomybės sąskaita. "Ar išdrįs LDDP pasirašyti tokią sąskaitą? Ar Lietuvos žmonės jau pasirodę vardan pigesnio benzino grįžti į "tautų draugystės" glėbį, kaip tikisi M. Burokevičius?" Pavargusi nuo parlamento frakcijų rietenų tauta trokšta ramybės bet kuria kaina ir netgi patikėjo valdžios vadeles "gyvastigam ir persiformuojančiam sovietmečio relikvui". Vis dėlto straipsnis baigiamas mintimi, kad "LDDP yra galbūt paskutinioji buvusio laiko iliuzija, kurią prikėlė mūsų tautos krikš-

čioniškas atlaidumas, emocinis temperamentas, nepripažįstantis estiško racionalumo, romantinis mentalitetas (gražu visa, kas nueina praeitin). Kai tauta atsisveikins su šita iliuzija, jai teks gyventi tik ateities projektais ir ateities iliuzijomis, kaip ir privalo žengiant į XXI amžių".

Lietuviškos mokyklos Rusijoje

Maskvoje - lietuviška mokykla. Tokią žinutę pateikia "Lietuvos žinios" Nr. 94. Lietuviškos mokyklos taip pat atidarytos ir Murmanske, Tomske, Igarkoje, Kijeve, Kišiniove bei kituose buvusios SSSR miestuose.

Laikraštyje paminėtos ir seniau atidarytos naujos nedidelės mokyklos Rytprūsioje, Lenkijoje, taip pat Kanadoje. Tai gražiai kurtomi lietuviški židiniai - rašoma laikraštyje. Viso užsienyje šiuo metu yra per 350 lietuviškų suaugusių bei vaikų mokyklų. Daugiausia jų, - aštuonios - nebe pirmus metus veikia Latvijoje.

Ateisto metamorfozės

Kas nežino Lietuvoje aktyvaus ateisto, buvusio vienuolio, Broniaus Jauniškio. Jo knygelės ir straipsniai sovietinėje spaudoje prašomi piršos į akis. Tiesa, metęs krikščionių Dievą (užėjus sovietams), savo pažiūras niekad nepamiršdavo paremti kitu autoritetu - Marksu bei jo pasekėjais. Dabar Marksas jau ir nemadingas, ir nepelningas.

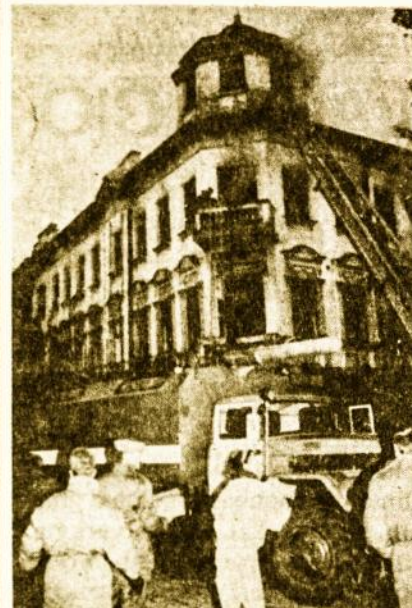
Ir Br. Jauniškis "Žvilgsnyje" Nr. 33 spausdina straipsnį "Palaimingas žvilgsnis". Šį kartą palaima dvelkėtelio iš vis populiarijančios tolimosios Indijos, iš Sai Babos. Tai toks dievas žemėje. Jis ir Rama, ir Krišna, ir Kristus... Aplanko žemę įvairiais pavidalais. Dabar jis - Sai Baba. Br. Jauniškį atsiversti į šią sektą ir nulėmė šio "dievo" žvilgsnis. "Jaučiau vidinį pakilimą, dvasinį džiaugsmą, lyg būčiau bekūnis" - rašo buvęs ateistas. Grįždamas į viešbutį Br. Jauniškis mąstė apie savo netikėtą susitikimą, "kuris per trumpą laiką tarsi pakeitė mane, kaip Mahatma - Didžioji siela - pakeitė pasaulį". Naujojo dievo dvasia žada užtvindyti ir Lietuvą. Jo apaštala, regis, jau turime.

V. Dimas

IVYKIAI LIETUVOJE

ELTA - "Europos lietuviui"

GAISRAS KAUNO CENTRE



Lapkričio 13-osios pavakarę Laisvės alėją sudrebino ugniagesių mašinų sirenos. Miesto centre degė Komprojekto ir Pažangos knygyno pastatas. Prieš kurį laiką šios patalpos buvo atiduotos privačiam bankui.

Kęstučio Jurelės (ELTA) nuotr.

PANEVŽIO "EKRANAS" GAMINA NAUJUS KINESKOPUS



Panevėžio "Ekranas" gamykloje pradėti gaminti 37 centimetrų įstrižainės kineskopai televizoriams. Ekraniečiai jau patys gamina šiam kineskopui komplektines detales - ekraną ir kūgį. Pagrindiniai šių kineskopų vartotojai bus Lietuvos žmonės - "Banga" ir "Tauras".

Nuotraukoje: inžinierė-technologė Irena Žalkauskaitė tikrina 37 cm įstrižainės kineskopo kokybę.

Algirdo Sabaliausko (ELTA) nuotr.

Naujos knygos

R. Neimantas. Nuo Nemuno iki Fudzijos. Iš Lietuvos - Japonijos kultūros ryšių istorijos. Šaltiniai. Istoriofija. 1992. 127 p.

Romualdas Neimantas - rytų kultūros tyrinėtojas, istorijos mokslų kandidatas, knygų apie Rytus autorius - šioje studijoje supažindina skaitytoją su Lietuvos-Japonijos kultūros ryšių istorija, jos svarbiausiais šaltiniais, pateikia gausią bibliografiją, kuri pravers besidominančiam Tekančios saulės šalinimui. Autorius knygos pratarmėje teigia, kad "norint sutapti su tauta, pasidaryti jos dalimi būtina persiimti ne tik kūną, bet ir dvasia, ne tik joje gimti, bet ir ją pažinti, suaugti ne tik su dabartimi, bet ir su praeitimi, ateitimi". Šito ir siekiama knygoje - visapusiškai apžvelgti, tiesiog perprasti japonų civilizaciją.

Tėviškės padangėje

Kiekvienas po smiltelę į paguodos namų pamatą

Elena Laurinavičienė, veterinarijos gydytoja nuo Tauragės, pirmą kartą viešai apie Paguodos namų statybą prakalbo televizijos laidoje "Svetimo skausmo nebūna". Prakalbo ankstyvą permą metų pavasarį, iš Kauno, kai atrodė nežinia, kiek Lietuvos žmonių jos balsą išgirs. Bet žmonės išgirdo ir patikėjo paprastos kaimo moters tauriu sumanymu, jos entuziazmu, - visai Lietuvai pastatyti Paguodos namus, kuriuose galėtų gyventi ir dirbti likimo nuskriausti ar šiaip sklupe, netekę artimųjų ar ligos palaužti, benamiai ar šiaip nelaimėliai. Paguodos namų gyventojai dirbs tai, ką pajėgs: vieni siūs, kiti megz, tretieji galbūt kažką pils iš vytelių, dar kiti galbūt taisys baldus, batus... Norintiems ir galintiems dirbti Paguodos namuose projekto autorius R. Pauža numatė viename iš dviejų pastatų apie pusę tūkstančio darbo vietų. Savo dirbinius čia pat bus galima parduoti - vienas Paguodos namų aukštas bus paverstas parduotuve, kuri turėtų duoti neblogą pelną.

Beje, Elena Laurinavičienė, pradėjusi galvoti apie Paguodos namus, ėmėsi prekybos, sukaupė šiek tiek kapitalą, kad galėtų ne tik su gera idėja kreiptis į vietos valdžią, tuo labiau kad savivaldybės pačios nieko neturi.

Baugu net sakyti, kiek šių dienų kainomis atsieis Paguodos namų statyba. 100 milijonų talonų! Elena Laurinavičienė jau paaugojo du milijonus, nupirko viską, ko reikia šildymui įrengti. Aukoja ir žmonės. Kas po tūkstančių, kas po penkis tūkstančius, kas plytų, kas cemento ar lentų, - statybai viskas pravers. Paguodos namuose paguodą turėtų rasti visi, nes ir kartinį akmenį pašventino katalikų, evangelikų liuteronų ir stačiatikių kunigai. Pagal planą antrajame pastate turėtų būti koplyčia su trim altoriais - kiekvienos krikščionių bendruomenės tikintiesiems.

Kad geras sumanymas neišsivystytų ir kad Paguodos namai kuo greičiau atvertų duris, vien Elenos Laurinavičienės gerų norų ir pastangų būtų per mažą. Nors ji pati nelinkusi pasiduoti - statys kad ir dešimtį metų, bet pastatys. Todėl tiems, kurie norėtų ir galėtų paremti Paguodos namų statybą Tauragėje, pranešame, jog aukos priimamos Žemės ūkio banko Tauragės skyriuje, kodas 260101416, talonais - sąskaitos Nr. 700976, JAV doleriais - sąskaitos Nr. 070318, Vokietijos markėmis - sąskaitos Nr. 2070918.

Mokytojų yra, bet mokyti nėra kam

Kad Rytų Lietuvoje ne visada susisiekėsi lietuviškai, žino beveik kiekvienas. Žmonės ten nemoka lie-

tuviškai todėl, kad nėra su kuo kalbėti šia kalba. Susidaro keista padėtis: mokyklose - tiek rusų, tiek lenkų - lietuvių kalbos turi būti mokoma. Bet mokytojų, vadinamųjų lituanistų, nėra. Todėl dažniausiai lietuvių kalbos moko tie, kurie patys jos nemoka. Sako, pernai Šalčininkų rajone lituanistais dirbo ir matematikai, ir fizikai. Nors šiaip jau lituanistų visos aukštosios mokyklos kasmet paruošia visą pulką, bet jis dažniausiai nutopia Vilniuje ir Kaune. Ne ką gelbsti ir užsienio lietuvių mokamas 15 dolerių priedas prie atlyginimo tiems, kurie važiuoja dirbti į Rytų Lietuvos rajonus.

Šiemet į Lietuvą pirmą kartą atvyko Taikos korpuso savanorių iš Amerikos. Atvyko mokyti mūsų vaikų anglų kalbos, ir neteko girdėti, kad nors vienas būtų stengsis bet kokia kaina likti sostinėje. Čia ir kyla mintis: galgi kaip Taikos korpuso savanoriai Amerikos lietuviškai galėtų atvažiuoti į Šalčininkus, Švenčionis, Trakus, Ignaliną mokyti mažus ir didelius lietuvių kalbos. Tuo labiau kad panaši padėtis yra ir su anglų, vokiečių ir prancūzų kalbų mokytojais. Netgi sostinėje pernai kas dešimtas anglų kalbos mokytojas buvo ne specialistas, vokiečių - kas aštuntą, prancūzų - kas trečią, nors aukštojo mokslo baigimo diplomus kasmet gauna daugiau nei šimtas šios srities specialistų vien Vilniuje. Tačiau, kai laikraščiai kasdien kviečia dirbti ir bendras su užsieniu įmones, kai yra galimybė gauti nors dalį uždario valiuta, pedagogiką ne vienas išmaino į sekretorės (viršininio palydovės) darbą. Štai kodėl Kultū-

ros ir švietimo ministerija nutarė steigti užsienio kalbų kolegijos, kuriose dvejus metus mokytųsi tie pedagogai, kurie, turėdami kitą specialybę, dėsto užsienio kalbą. Nuo spalio mėnesio tokia kolegija jau pradėjo darbą Klaipėdoje. Kol kas anglų kalbą čia studijuoja trisdešimt žmonių. Po naujų metų manoma sudaryti ir vokiečių kalbos grupę.

Ateityje tikimasi įkurti bent penkias tokias kolegijas. Ir čia vėl Kultūros ir švietimo ministerijos viltys - Taikos korpusas, Kanados koledžų asociacija, Britų taryba ir mūsų tautiečiai.

Dviejų Saulių televizija

Stebuklą šiais laikais nebūna. Nors tuo suabejoji, kai penktadienio vakarą įsijungi televizijos 26 decimetrinių bangų kanalą. Per gerą pusmetį, įveikę daugybę kliūčių, dirbė iki devinto prakaito, pustuzinis entuziastų tuščioje vietoje įrengė televizijos studiją ir jau transliuoja laidas, kurias kol kas mato tik Vilniaus miesto ir 30 kilometrų spinduliu gyvenantys žiūrovai. Bet jau tariamasi dėl galimybės naudotis Panevėžio, Šiaulių, Kauno, Alytaus, Klaipėdos radijo relinė linija, todėl kitais metais TV - 26 turėtų matyti daugiau nei du trečdaliai Lietuvos gyventojų nuo ryto iki vidurnakčio.

Kol kas čia dirba apie pusšimtis kūrybinių ir techninių darbuotojų. Pats TV-26 direktorius Saulius Kizas ir jo pavaduotojas Saulius Sondeckis (jaunesnysis) yra dirbę Lietuvos tele-

vizijoje, tačiau daugiausia čia savo gabumus išmėgina Žurnalistikos instituto ir Muzikos akademijos studentai.

Kai užsidirbs daugiau pinigų, pasak Sauliaus Kizo, samdys daugiau žmonių, plės programų apimtį, bet stengsis kuo mažiau naudoti užsienio produkcijos. TV-26 tikslas - atsukti kamerą į savo tautą, žmogaus dvasią ir moralę. Visuotinio skurdo laikais žmonės pasiruošę dėl poros dolerių bet ką padaryti, parsiduoti, visai pamiršdami savo žmogišką prigimtį. Todėl TV-26 žiūrovams aiškins šių dienų ekonominę padėtį, mėgins padėti jiems orientuotis naujomis sąlygomis. Pokalbiui apie verslus ir apie mažųjų įmonių kūrimą bus skirta daugiau nei penkiasdešimt laidų. Bus ir reklamos, kaip ir dera Valstybinei ekonominių ir komercinių laidų televizijai. Bus ir informacijos, ir promoginių laidų, ir publicistikos, bus ir kino filmų, kurių nepamatysime nei per Lietuvos televiziją, nei kino teatruose. Čia savo darbus galės pristatyti jaunieji Lietuvos kinematografininkai, čia savaitgaliais bus rodomi geriausi Rusijos kino filmai.

Taigi, jeigu jūs, eidami vėl vakarą Vivulskio gatve, pamatysite apšviestus 23 numeriu pažymėto namo penkis viršutinius aukštus, žinokite, kad ten įsikūrusi dviejų Saulių televizija (siūlau tokį TV - 26 pavadinimą), o paskambinti jiems galite, pasiūlyti temų programai arba pasitarti dėl reklamos, telefonu 632-555 arba 637-906. TV-26 rengėjai laukia jūsų atsiliepimų.

Salomėja Čičiskina

Nauji reiškiniai

ne rezistuojantys menininkai, o veiklūs šiuolaikiniai dailininkai

Šiuo metu Vilniuje, šiuolaikinio meno centre veikia dailininkų sambūrio "grupė 1" paroda. Į ją susibūrė dailininkai A. Skliutauskaitė, K. Zimblytė, R. Katiliūtė, D. Kasčiūnaitė, D. Jonkaitytė, V. Jurkūnas, A. Puipa, A. Giedrimas, A. Pakalka, A. Dzikašas ir V. Jurkūnas. Dar vasaros pradžioje pirmąją parodą "Arkos" galerijoje, ši veikli moterų ir vyrų vienuolėkė pareiškė "Mes esame!" Mes - ne rezistuojantys menininkai, kompleksuoti lietuviškai, o dalykiški savo reikalus tvarkantys šiuolaikiniai kūrėjai. Jų darbais jau spėjo pasipuošti firmos "Cunon" ofisas Vilniuje, kiti komersantai. Dailininkų neišgąsdino jaunos nepriklausomos valstybės nebegalėjimas remti meno ir kultūros taip, kaip tai buvo daroma anksčiau.

Galbūt todėl "Grupė 1" sekasi neblogai ir į jų gretas siūlosi kiti menininkai.

"Grupės 1" tikslas - organizuoti kūrybinę, komercinę, visuomeninę veiklą, propaguoti dailę, savo ir kitų kūrybą. Be parodų "Grupė 1" rengs simpoziumus, plenerus, aukcionus, organizuos paveikslų prekybą Lietuvoje ir užsienyje. Dailininkai jau prasimanė toną gero popieriaus ir ruošiasi ant jo išleisti reklaminius savo dailininkų albumus, plakatus.

"Grupė 1" ne vienintelė, susibūrusi į artelę po dideliu Dailininkų sąjungos (ir nebūtinai) stogu. Pagyvėjus ir smarkiai pakitus mūsų gyvenimui, žmonės ėmė burtis į kompanijas, kurias sieja panašūs interesai, bendrai praleisti studijų metai, vietovė, žanras ir t. t. viena pirmųjų atsirado "Grupė 24". Jaunesnio amžiaus dailininkai susibūrė į "Angi", akvarelistai į "Akva". Post ars meną ir veiksmą propaguoja "Žalias lapas" su savo originaliomis sekcijomis. Grupės "Realistai", "Š. V." nepriklauso Lietuvos dailininkų sąjungai. Į "Arizoną" susirinko skulptoriai, o "Krivius" vienija Vilniaus gatvės, kuriose įsikūrusios dailininkų dirb-

tuvės, pavadinimas. Kiek liūdniau gyvena Lietuvos karikatūristai, nuo senų senovės savo šmaikščiais darbais klabinę ir griovę melagingą mūsų gyvenimą. Juoktis reikia visais laikais, bet ne visada apsimoka... Išliko ir vienu, nuo nieko ir niekam nepriklausančių dailininkų.

Vienišo ir laukiančio pagalbos iš kažkur dailininko imidžas ne tik nebemadingas, bet ir nenaudingas. Vidutinis šiandieninio dailininko uždavis šiek tiek didesnis už pragyvenimo minimumą. Nežmoniškai pabrango nuoma už dirbtuves, dažai, popierius. Nemaža suma šis vasarą kilo dėl šiuolaikinio meno kūrinių išvežimo iš Lietuvos tvarkos. Už kūrinių (kuris tarp kitko dažniausiai nupieštas importiniais dažais ant importinio popieriaus), kurio kaina viršija 1000 talonų, turėtų būti imamas 500 proc. muitas. Jei taip ir toliau bus, tai dailininkų darbai dulkės galerijose, jos bankrutuos, o dailininkams beliks bėgti į Vakarus.

Sovietinių laikų užguitam žmogui dažnai pagalbos prašymas asocijuojasi su elgetos ištiesta ranka. Tačiau juk ranką galima ištiesti ir kitaip. Pavyzdžiui - geram biznieriui. Tik ne elgetiškai, o normaliam komerciniam bendradarbiavimui, pasisveikinimui. Lietuvoje šiuo metu jau yra firmų, kurios gali ir nori padėti menininkams, kurioms rūpi Lietuvos nekomercinio meno ir kultūros išlikimas, ateitis. Liūdna tik, kad šio noro dar labiau nedidina iki šiol Lietuvoje nepriimtas įstatymas, skatinantis remti meną.

Tarp "Grupės 1" dailininkų yra tokių, kurie jau šiandien savo darbus parduoda už valiutą. Dalia Kasčiūnaitė laikoma viena brangiausių Lietuvos dailininkų. Ji - pirmoji tapytoja, išplaukusi į Vakarų Europos dailės rinkos vandenį. D. Kasčiūnaitės pramintu keliu veržėsi ir kita "Grupės 1" dailininkė R. Katiliūtė. D. Kasčiūnaitė tai pavyko todėl, kad ji dirbo su menedžeriu. Ji - kūrė, o jis - rūpinosi kontaktais, parodomis

Lietuvoje ir Vakarų Europoje. D. Kasčiūnaitė netarnauja jokiai valdiškoje įstaigoje, o gyvena iš darbų, parduotų už valiutą. Be abejo, dailininkė sulaukusi ir kvailų priekaištų. Tačiau kas mums, regis, stulbinančios kainos, tai nėra tolo neprilygsta vakarietiškomis. O dailininkė priekaištautojams atsako paveikslais, kuriuos vertina.

"Grupės 1" paroda gausiai lankoma. Taip kaip šiandien yra lankomos ir kitos geros parodos, koncertai, kino klasika. Galbūt tai reiškia, kad jau grįžtame į nutrauktas meninio gyvenimo normas?

Nors grupės dailininkai neturi ambicingos programos, juos vienija viena bendra gyvenimo nuostata. Čia galime išskirti abstraktaus frego, kontrasto principo, ornamentalistus, kameriškai medituojančius ir pavienius dailininkus grupės viduje. O mene, nuo pat ekspozicijos pradžioje kabančių nenusakomai vaiksios dailininkės R. Katiliūtės paveikslų žydrumos, ši spalva nebepaleidžia per visą parodą. Jos darbai šioje salėje pakabinti šiek tiek toliau nuo sienos atrodo itin įspūdingai - iš karto sukuria labai keistą erdvės transformacijos įspūdį. K. Zimblytė spalvos tyrinėjimus papildo reljefinėmis linijomis. O abiejų moterų spalvinę ramybę sutrikdo V. Jurkūno Lotynų Amerikos nuotaikos, didžiulės apimties linksmos ornamentų arabeskos. Dailininkas V. Jurkūnas ramiomis linijomis ir spalvomis savo darbuose skendi, regis, nostalgikuose prisiminimuose, o gal ir svaiose. A. Puipa tęsia savo originalias realistines studijas. Jis ne tik dailininkas, bet ir šmaikštus reporteris. A. Skliutauskaitė savo trapias lito grafijas šį kartą pateikia šviesiame fone, kuo, man regis, truputį susilpnina jų įspūdį. Ekspoziciją baigia D. Kasčiūnaitė. Ji ir vėl panardina parodos lankytojus į nežemiškai mėlynos spalvos verpetus, paryškina juos šiltomis potėpiomis.

Parodoje norisi paieškoti ne tik išskirtinių "Grupės 1" dailininkų

bruožų, nors kiekvienas jų - ryški meninė individualybė, naudojanti modernios išraiškos kalbą. "Mes niekas nieko naujo neatrandam, - svarsto vienas iš grupės narių V. Jurkūnas. - Mes tik iš naujo apmąstom tai, kas jau pasaulyje yra buvę." Bet kokiu atveju čia nerasite paveikslų - atvaizdų. Visi darbai - graži ir prasminga gama nuo stilizuotos gyvenimo kopijos iki abstrakčiausių simbolių. Ekspozicija, be jos kontrastingų, ryš-

kių ir individualių autorių ir modeliuota kontrastų principu. Bet darbai nenustelbia vienas kito. Atvirkščiai - čia kontrastai ne neigia, o teigia. Vieno skirtingumas tik pabrėžia kito originalumą, papildo trečio nepakartojamumą. O po darbų peržiūros netikėtai ištrykstanti vis kitokia mėlyna spalva dar labiau paryškina taikios harmonijos ir dvasinės palaimos įspūdį.

Daiva Rinkevičiūtė

LIETUVOS MENININKAI



Balerina Loreta Bartusevičiūtė spektaklyje "Gizele".
Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

PER EUROPA SU LIETUVOS VAIKAMS INVALIDAMS PADOVANOTU AUTOMOBILIU

1992 metų pradžioje išgirdome "Vilties" Draugijos, kuri ėmėsi sunkaus darbo auklėti ir ugdyti vaikus su fizinėmis ir proto negaliomis, kad jie Nepriklausomoje Lietuvoje rastų savo vietą. "Mes neturime net elementariausio transporto šiems vaikams vežioti", - sakė vilniečiai.

Balsą išgirdo Britų-Lietuvių Pagalbos Fondas Vaikams Lietuvoje. Naujo "ambulanco" fondas negalėjo nupirkti už gaunamas aukas Britanijoje. Prasidėjo "medžioklė" specialiuju mašinų išpardavimuose. Pagaliau buvo surastas "Rovet Frigh" ambulancas, kuris kaip tik buvo įrengtas su 15 kėdžių panašioms vaikams važiuoti. Nupirka ir atsarginių detalių.

Kaip "Europos lietuviai" jau rašė, spalio 4 dieną Londono lietuvių Švento Kazimiero parapijos dekanas dr. ponas Sakevičius MIC automobilį pašventino ir palaimino, kad laimingai pasiektume "Vilties" ugdymo centrą Vilniuje, Karoliniškėse.

Spalio 12 d. "ambulanco" įgula - Petras Žiurenkas, Stasys Kasparas ir Antanas Levis, pasikrovę daugiau negu porą tonų Londono lietuvių dovanų "Vilties" draugijos vaikams, apsiginklavę vežamų dovanų sąrašais ir kita dokumentacija, pasuko Lietuvos link. Turėdami gerai sutvarkytus Britų-Lietuvių Pagalbos Fondo Vaikams Lietuvoje ir Lietuvos Ambasados dokumentus apie vežamus daiktus, buvome praleidžiami pasienio imigracijos bei muitinių be jokių tikrinimų.

Spalio 17 dienos vakare iš Londono atskrido Britų-Lietuvių Pagalbos Fondo Vaikams Lietuvoje sekretorė Hilda Pischikienė ir Valdybos narė Frances Senkuvienė. Po susitikimo aerodrome buvo nutarta, kad ambulanco perdavimą atliksime Lietuvos šeimų, auginančių psichiškai nesveikus vaikus ir asmenis bendrijai "Viltis" ugdymo centre Karoliniškėse.

Nuvykę į Ugdymo centrą kartu su Hilda Pischikiene, kasininku Petru Žiurenku, valdybos nariais Frances Senkuvienė ir Stasys Kasparu radome mūsų belaukiančius "Vilties" draugijos pirmininkę A. Lagunovą su valdybos nariais Ugdymo centro direktore dr. A. Viliūnienė, didelį būrį Ugdymo centro auklėtinių ir auklėtojų, tėvų ir gausų būrį iš Lietuvos televizijos naujienų skyriaus, "Lietuvos aidą", "Europos lietuvio", "Vakarinių naujienų".

Svarbiausi šio jaudinančio perdavimo dalyviai buvo Ugdymo centro vaikai-auklėtiniai, nes jiems tas automobilis skirtas, visi jie norėjo jį apžiūrėti, pasėdėti sėdynėse, paliesti kitus jo įrenginius. Taip Petras Žiurenkas su ambulanco keltu juos keldino į jį ir iš jo, kol visi jį apžiūrėjo.

Centro direktorė dr. A. Viliūnienė

nienė aprodė centro pastatą, kuris anksčiau buvo vaikų darželis - susideda iš dviejų pastatų: pirmasis pastatas naudojamas, o antras bus atremontuotas JAV "Taikos korpuso", kai jis atvyks į Lietuvą.

Centro didžiojoje salėje direktorė A. Viliūnienė pasakė daug padėkos žodžių D. Britanijos lietuviams, kurie per Britų-Lietuvių Pagalbos Fondą Vaikams Lietuvoje labai daug padėjo vaikams Lietuvoje.

Ugdymo Centro auklėtiniai buvo apdalyti Londono lietuvių padovanotais pyragaičiais ir žaislais. Kiek auklėtinių išgalės leido, jie su mumis kartu dainavo, šoko ir žaidė. Nepaisant visų negalių visi kartu tapome viena šeima.

Britų-Lietuvių Pagalbos Fondo nariai lankėsi "Vilties" draugijos skyriuose Vilniuje, Kaune, Šakiuose, Jonavoje, kur buvo aplankytas ir "Carito" skyrius. Jiems visiems įteiktos dovanos. Aplankyta "Vilties" sanatorija "Saulutė" Druskininkuose, 31-sis vaikų lopšelis-darželis Šiauliuose "Du gaideliai", kuriame gydomi 24 vaikai, sergantys cerebraliu paralyžiumi. Čia yra geros patalpos, bet nėra jokių medicininių įrenginių tuos vaikus gydyti. Vadovybė skundžiasi, kad Šiauliai nors ir didelis miestas, bet esąs užmirštas, kad jis turi tokias pačias problemas kaip kiti.

Britų-Lietuvių Pagalbos Fondo Vaikams Lietuvoje sekretorė Hilda Pischikienė buvo pakviesta apsilenkyti pas prof. Vytauto Landsbergio Vaikų fondo pirmininkę Gražiną Landsbergienę. Susitikimas įvyko Landsbergių namuose, kur buvo pasikeista mintimis apie fondų bendradarbiavimą ir kaip geriausiai pasiekti bendrai dirbant geresnių darbo vaisių.

Negalima užmiršti, kad fondo žmonėms daug padėjo fondo įgaliotinė Vilniuje Ramutė Salomonienė, kuri per tas dvi savaites atliko visus ryšio darbus, globos ir kitus reikalus. Be jos darbo ir pasiryžimo vaikų fondo atstovų darbas Vilniuje ir kitur būtų buvęs kur kas sunkesnis. Padėka jai, dr. Lino Salomino šeimai, daktarams Dainiui Pūriui, Laimai Mikulėnaitei ir kitiems.

Spalio 31 dieną Britų-Lietuvių Pagalbos Fondo žmonės palydėti Vilniaus aerouoste susirinko gausus būrys "Vilties" Bendrijos darbuotojų, Lietuvos Respublikos premjero spaudos sekretorius Aras Lukša, giminės ir draugai.

Stasys Kasparas



Išlydėtuvs nuo Londono lietuvių parapijos centro: Iš kairės: S. Kasparas, F. Senkuvienė, P. Leonavičius, H. Pischikas, P. Žiurenkas.



V. ir G. Landsbergių namuose. Kalbasi Gražina Landsbergienė ir Hilda Pischikienė.



Raktų įteikimas. Iš kairės: Centro auklė, F. Senkuvienė, P. Žiurenkas, Hilda Pischikienė. Centro direktorė dr. A. Viliūnienė.



H. Pischikienė ir F. Senkuvienė su Ugdymo centro auklėtiniais.

"Lietuvos" jachtoje, plaukiančioje aplink pasaulį, populiariausias maistas yra lietuviški lašiniai

Specialus Vilniaus dienraščio korespondentas Gediminas Pilaitis, "Lietuvos" jachtoje einantis atsakingo už maistro parūpinimą ir gaminimą pareigas, sako, kad kramsnodami jachtoje dar užsilikusius lašinukus su svogūnais ir druska, gal kaip nors pasieksime Australijos pakrantę. Po septynių mėnesių kelionės jūra, mityba yra labai aktualus dalykas. Skaniai pagamintas ir kaloringas maistas labai gerai nuteikia kiekvieną jūreivį. Burlaivių istorijoje ne vienas geografinis atradimas įvyko dėl igulos alkio. Prieš išplaukiant į jūrą kapitonas visada labai atidžiai renkasi laivo virėją. Kaip praneša "Lietuvos" virėjas, jachtos kapitonas Steponas Kudzevičius dar gyvas ir sveikas, tačiau kai kartais nusibosta konservuotas maistas, jis savo laimę bando žvejyboje, o sugavus didesnę skumbę arba barakudą (tik ne tą, kuri gaudo turtingus užsienio lietuvius), jachtoje būna šventė.

Jachtoje visiems galioja vienodas įstatymas. Maistas gaminamas ant dujinės viryklės ir, jeigu kartais dujos pasibaigtų, jachtoje yra neličiama maisto atsarga dar vienai savaitei. Visa bėda, kad nėra šaldytuvų greitai gendantiems maisto produktams ir valiutos, už kurią uostuose būtų galima nusipirkti daugiau šviežio maisto ar daržovių. Jachtoje daugiausiai valgomos sausos ar konservuotos maistas. Patirtis parodė, jog plaukiant vandenynu pats geriausias maistas yra rūkyti lietuviški lašinukai ir dešra. Jie išlaiko visas klimato zonas ir nepraranda savo skonio. Kaip sako vairininkas Linas Ivanauskas, geri lašiniai yra visa jėga. Labiausiai juos nustebino juoda ruginė duona, kurią įpakavus vakuuminėje maišelyje, naudojo plaukdamis per visą Atlantą. Tik po penkių mėnesių ji ėmė pelyti, tačiau narsūs jūreiviai, pelėsius pragrandę, vis tiek valgė. Prūptų prastesni reikalai yra su vakariečių valgomą duoną, ji pelyja jau po savaitės, o Klaipėdos jacht klubo prezidentas ir jachtos šturmanas Rimas Dargis ją vadina "kempine", jos į kelionės krepšį jau neįsideda.

Lietuviai jūrininkai, bevišėdami Amerikoje pastebėjo, kad ten visi nepaprastai jaudinasi dėl cholesterolio kiekio organizme ir baisiai su tuo stengiasi kovoti. Su jūmoru jie savo šeiminkams Amerikoje aiškino, kad ši kova jų lietuviškiems skrandžiams visai nepriimtina. Amerikiečiai, esą, bijo valgyti kiaušinius, sviestą, mėsą, o mielai valgo labai liesą sūrį, geria nuriebintą pieną ir naudoja kitą nekaloringą maistą. Svečiuojantis lietuvių šeimose, jūrininkai neturko išuštinti net ir labai prikrautus šaldytuvus - taip jie po kelionės per Atlantą buvo išsiilgę šviežio maisto, daržovių ir vaisių. Amerikiečių maistas, jūrininkų nuomone, skanus, tačiau nesotus, ir, kaip jie sakė, jaustis sočiu yra tikras malonumas. Plaukiant vandenynais jie visiškai nekreipia dėmesio į cholesteroliną, kurio jų lietuviškuose konservuose yra gana daug. Ypatingai tokioje kelionėje svarbūs vitaminai. Ilgiausiai kelionės metu išsilaiko bulvės ir kopūstai, o švieži vaisiai labai greitai "išstipsta". Jų pritrūkus, valgomie konservuoti burokėliai, žirniai ir kiti vaisiai bei daržovės. Jūrininkai labai daug valgo makaronų košės ir konservų, kurie po ilgesnio laiko labai įgrįsta. Tačiau nepaisant viso to, sako keliautojai, mes savo tikslo siekiame gerai ir pirmoji jau laisvos ir nepriklausomos Lietuvos jachtos kelionė apie pasaulį eina sklandžiai ir sėkmingai.

A. Laukaitis
"Tėviškės pastogė"
1992 10 12

Nuo 1990 m. Didžiosios Britanijos jaunųjų ūkininkų klubų federacija kviečia vasaros darbams studentus iš Vidurio ir Rytų Europos. Neseniai ši federacija atsiuntė 15 anketų Lietuvos studentams. Užpildę anketą ir nusiuntę 35 svarų registracijos mokesį, studentas gali tikėtis gauti darbo kortelę 1993 m. vasarai.

Besidomintiems tokiu "vasaros semestru" užsienyje papasakosiu kiek

STUDENTAI KVIEČIAMSI DIRBTI ANGLIJOJE

plačiau. Darbo kortelės išduodamos tik aukštųjų mokyklų dieninių skyrių studentams (išskyrus diplomantus), gimusiems 1968-1973 m. Daugiausia gali būti gauti turi II-IV kursų anglistai ir mokantys kalbėti angliškai žemės ūkio specialybių studentai, nes kalbos mokėjimas - būtina sąlyga. Mat, studentai gyvena pas Britanijos ūkininkus

ir padės jiems nuimti derlių, daugiausia daržoves ir vaisius. Ne pro šalį mokėti vairuoti automobilį arba traktorių. Darbo laiką (nuo 2 iki 3 mėn.) galima pasirinkti tą sumą, kurią vėliau būtų nesunku grąžinti. Kuriems pasiseks išspręsti šią problemą, prašome skambinti vakarais nuo 20 iki 22 val. tel. 744107 (Vilnius) iki š. m. gruodžio 20 d.

Taigi išlaidos sudarytų apie £250.

O pajamos? Numatoma, jog darbus studentas per 8-10 savaičių užsidirbs triskart daugiau. Vadinasi, didžiausia problema - rasti, kur pasiskolinti tą sumą, kurią vėliau būtų nesunku grąžinti. Kuriems pasiseks išspręsti šią problemą, prašome skambinti vakarais nuo 20 iki 22 val. tel. 744107 (Vilnius) iki š. m. gruodžio 20 d.

Doc. Gražvydas Kirvaitis

SUPERSLAPTI ŽEMĖLAPIAI BUVO SU KLAIDOMIS

Ką sovietai gerai mokėjo, tai iš nieko daryti paslaptis. Viena jų buvo žemėlapiai. Tik dabar, pirmą kartą pokario metais juos pradėta leisti Lietuvoje. Neseniai įkurtas Aerofotogeodezijos institutas parengė spaudai labai detalius topografinius žemėlapius, kuriuose pavaizduoti smulkiausi žemės paviršiaus objektai - čia surasi atskirus vienkiemius, jų žemes, netgi pavienius medžius, upelio brastą ar šaltinį. Geodezininko džiaugsmą, laikant rankoje šiuos žemėlapius, gali suprasti tik žinodamas, kad iki nepriklausomybės atgavimo jų darbai buvo įslaptinti, o daug ko jiems apskritai nepatikdavo daryti.

- Sovietiniais metais žemės paviršiaus matavimo, kartografavimo darbus atlikdavo SSRS gynybos ministerijos Generalinio štabo kontroliuojami karinių įstaigų specialistai, - pasakoja Lietuvos valstybinės geodezijos tarnybos direktorius Zenonas KUMETAITIS. - Visi duomenys "dingdavo" kariniuose seifuose. Pokario metais respublikų specialistams kartografavimas buvo uždraustas. Sudarinėdami žemės ūkiui reikalingus žemėlapius, galėjome apimti ne didesnę kaip 100 hektarų plotą. Užsienio specialistams toks paslapčių saugojimo būdas atrodė labai juokingas, nes savo šalyje jie galėjo nusipirkti detalų bet kurios SSRS teritorijos dalies žemėlapi. Mes juos taip pat užsienyje galėjome skaityti, tačiau veždamas namo pasienyje galėjai susilaukti rimtų nemalonių.

Žemėlapiai, kuriuos dabar išleidome, palengvins darbą žemės ūkio privatizacijos tarnyboms, pravers miškininkystėje, statybose bei daugelyje kitų sričių, nes čia sukaupta smulkiausia informacija apie mūsų šalies ūkio išvystymą. Į juos taip pat reikės žvalgytis, vedant Lietuvos sieną.

- Kokių skolų Lietuvos geodezijai turi buvusios SSRS palikimo paveldėtoja - Rusija?

- Užėję sovietai "iššlavė" visus kartografinės medžiagos archyvus. Mūsų žmonės buvo labai kruopštūs, jų surašytuose aktuose užregistruota, kiek perduota žemėlapių, automobilių, brėžimo prietaisų, kitos technikos. Patirtus nuostolius šiandien vertiname maždaug 400 milijonų dolerių. Iki karinės Lietuvos buvo gana aukštas kartografijos lygis. O jei nuklydome į praeitį, priminsiu, kad turime seną kartografijos istoriją. Dar XVI amžiuje Žygimanto Augusto rūmų daili-

ninkas Antonijus Vidas sudarė žemėlapi, apimančią dalį Rytų Europos ir Sibiro teritorijos. Kiek vėliau Mikalojus Radvila Našlaitėlis išleido Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapi, pagal kurį iki XIX amžiaus buvo sudaromi visi Rytų Europos žemėlapiai.

Iš slaptos SSRS tarnybos Rygoje atgavome dalį žemėlapių. Po 1991-ųjų rugpjūčio pučo Lietuva, Latvija ir Estija pasidalijo SSRS KGB padalinyje - vadinamojoje teritorinės priežiūros inspekcijoje saugotus archyvus. Atsi-vežėme apie penkiolika tonų medžiagos. Juos peržiūrėjus, specialistų laukė netikėtumas. Labai nustebome suradę klaidingų duomenų. Pavyzdžiui, kai kurių pažymėtų kaimų jau seniai nėra arba jie visai kitoje vietoje, suradome ir seniai nebevejamų vietovardžių. Manome, kad juos kariškiai netikrindami "perkėlė" dar iš carinių žemėlapių. Ir pasitikėk superslapta sovietine kariška informacija. . .

Iš Rusijos sieksime atsiimti patį vertingiausią archyvą - autorinius, leidybinius "rankraščius", kitą medžiagą, saugomą specialiuose Rusijos archyvuose. Juos reikiama pakoregavus, galėtume spausdinti tobulius leidinius. Dokumentų sugrąžinimo problema Baltijos šalims Lietuva iškelė tarptautiniuose kartografų ir geodezininkų forumuose ir susilaukė stiprios paramos.

- Pokario metais Lietuvoje nebuvo geodezijos tarnybos. Kokius darbus turite atlikti?

- Pirmiausia, reikia pereiti prie Europos koordinatų standarto. Jau pradėti darbai "jungiantis" į europinį matavimų tinklą. Sovietų Sąjunga "geležinę uždangą" sutvėrė ne tik iš kelių kilometrų "storio" valstybinės sienos su minų laukais, signalizacijom, radijo stočių slopintuvais. Totalitarinė impe-

rija, persmelkta šnipomanijos baimės, išvedė net savaip iškreiptą koordinatų sistemą. Tai nutiko po to, kai septyntajame dešimtmetyje į užsienį pabėgo aukštas KGB pareigūnas pulkininkas Penkovskis.

- Geodezininkams teks išmatuoti ir nustatyti tikslią ribą, kuria eis Lietuvos valstybinė siena. Kada ir kur kalsime mūsų valstybės riboženklius?

- Dėl tikslių sienos koordinatų kaimyninės šalys turi susitarti tarptautinėse derybose. Derybos jau vyko su Rusijos Karaliaučiaus (Kaliningrado) sritimi, Baltarusija, Latvija. Darbą pradėjusi valstybinė komisija kaupia derybininkams reikalingą ekonominę, juridinę, techninę medžiagą, pateikia galimus sienos variantus. Lietuvos sieną iš naujo matuosime visuose ruožuose. Vien sausumoje tai sudaro apie 1700 kilometrų.

Civilizuotame pasaulyje ribos tarp valstybių žymėjimo tvarką nusako Helsinkio aktas, deklaruojantis sienų nekeičiamumo principą. Derybose su kaimynais dar reikėjo pasirinkti, kokiais anksčiau priimtais dokumentais ar atliktais matavimais remsimės diskusijoje. Susitikimuose su Karaliaučiaus srities atstovais už pagrindą ėmėme 1928 metų Lietuvos ir Vokietijos sutartį - ja nustatytos sienos Nemuno, Šešupės praktiškai atitinka dabartinę padėtį. Nesutariama dėl poros vietovių ir sienos jūra. Mat Karaliaučius yra suinteresuotas turėti kuo platesnį išėjimą į uostus. Mūsų laikais



bus nelengva apibrėžti valstybės jūrinę teritoriją. Baltijos pakrantėje yra turtingi žuvų telkiniai, o šelfo zonoje slypi apie 300 milijonų tonų naftos. Taigi keli metrai gali smarkiai praturtinti šalį. Sieną su Baltarusija yra pati neaiškiausia. Daug politinės painiavos buvo prieškario metais, o mūsų laikais ją savaip pakoregavo Lietuvos ir Baltarusijos pasienio kolūkiai. Žemes jie pasidalydavo, kad būtų patogiau arti, įpjauti didelius laukus. Ir perskirk dabar kad gudrus tas dirvas ir pievas. Mažiausia problemų yra su Latvija. Abi valstybės teritorinius konfliktus išsprendė dar prieš karą - neiški liko tik riba su rytinės Lietuvos teritorija, kurią buvo okupavusi Lenkija. Kai kur dar galime atrasti mūrinių riboženklių fragmentų. Iš viso, pagal esamus žemėlapius sienos liniją sausumoje galėsime nustatyti penkių metrų tikslumu.

Rita Grumadaitė

Vlado Gulevičiaus (ELTA) nuotraukoje Lietuvos geodezijos valstybinės tarnybos direktorius Zenonas Kumetaitis su lietuvišku topografiniu žemėlapiu.

ITALŲ OPEROS SAVAITĖ VILNIUJE

Šventė prasidėjo šeštadienį Muzikos Akademijos Didžiojoje salėje, į kurią susirinko per dvidešimt jaunųjų italų muzikos atlikėjų - studentų ir jau baigusių, dainuojančių Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos profesionalaus meno scenose, ne vyresnių kaip 33 metų.

Salė buvo pilnutėlė. Šis jaunųjų Lietuvos dainininkų konkursas pirmasis. Nors šiaip jau Lietuvos atlikėjai ne kartą ir šaliai pasirodė užsienyje rengiamuose konkursuose. Aiškiai jaudinasi Erika Navickaitė. Koncertuodama Anykščiuose, rudenį šaltoje koplyčioje, šiek tiek persidavė. Nejaugi ir ši kartą, kaip ir prieš dvejus metus Japonijoje piktas atsitiktinumas sutrukdys įveikti pirmą turą? Nesutrukdė. Pasisekė, kaip ir prieš metus Prancūzijoje. Tada Erika Navickaitė buvo tarp dvidešimt septynių dainininkų (iš 80), patekusių į antrą turą. Be abejo, tai buvo gražus jaunosios atlikėjos įvertinimas, tik Lietuvoje gal ir likęs nepastebėtas. Kaip nepastebėtas liko ir Vytauto Juozapavičiaus dalyvavimas L. Pavarotti konkurse Filadelfijoje.

Šio konkurso dalyvių atranka vyksta visus metus, sąlygos nepaprastai griežtos, čia daug lemia ir paties L. Pavarotti nuostata. Vytautas Juozapavičius stažavosi Belgijoje, Europos vokalinio meno centre. Čia vienam stažuotojų kursiniam pastatymui dirigavo vienas iš L. Pavarotti konkurso organizatorių - Eduardo Müller. Tai šio maestro gera valia pirmą kartą lietuviškais dalyvavo tokio lygio ir tokio masto konkurse. Todėl nenuostabu, kad didžiausi Amerikos laikraščiai, taip pat kitų kraštų televizijos korespondentai nuolatos teiravosi: o kaip Lietuvoje vertinamas faktas, kad jaunas atlikėjas varžosi tokiam konkurse.

Gaila, kad apie savo talentus mes išgirstame pirmą iš Europos ar Amerikos. Nors gal kaip tik šis jaunųjų Lietuvos vokalistų konkursas bus akstinas paneigti senai tiesai, jog savame kieme pranašas nebūsi.

Pirmadienį lapkričio 23 dieną jau buvo žinoma, kas iš dešimties, patekusių į antrąjį konkurso turą, pelnė laureatų vardus. Jų buvo tik trys, bet "E.L." jau nebegalėjo įdėti jų vardų dėl laikraščio spausdinimo grafiko.

Pirmąsias džiaugsmo akimirkas jau išgyveno docentė Regina Maciūtė su savo auklėtine pentakturės Danute Grauslyte, klaipėdiečiai linki sėkmės Ritai Petruskaitei, kauniečiai - Aušrai Cicėnaitei. Be jų, antrame ture varžėsi Gintaras Liaugminas, Vytautas Juozapavičius, Erika Navickaitė, Liudas Noraišas, Asta Zubaitė, Lina Valantiejūtė ir Ligita Račkauskaitė.

Pasak Vladimiro Prudnikovo, vieno iš vertinimo komisijos nario, "mes turime daug talentingo jaunimo, bet iki šiol nebuvo tokios atrankos." O solistė Judita Leitaitė pasakė netikėtai, kad Lietuvoje yra tokių puikių ir tiek nuostabių balsų. Tai tiesiog šventė, kokios buvome labai pasiilę, kuri, turėkime vilčių, ateityje taps tarptautiniu Kipro Petrausko konkursu.

S. Č.

VILNIAUS ARKIVYSKUPAS A. BAČKIS ĮŠVENTINO DIAKONU AMERIKOS LIETUVI

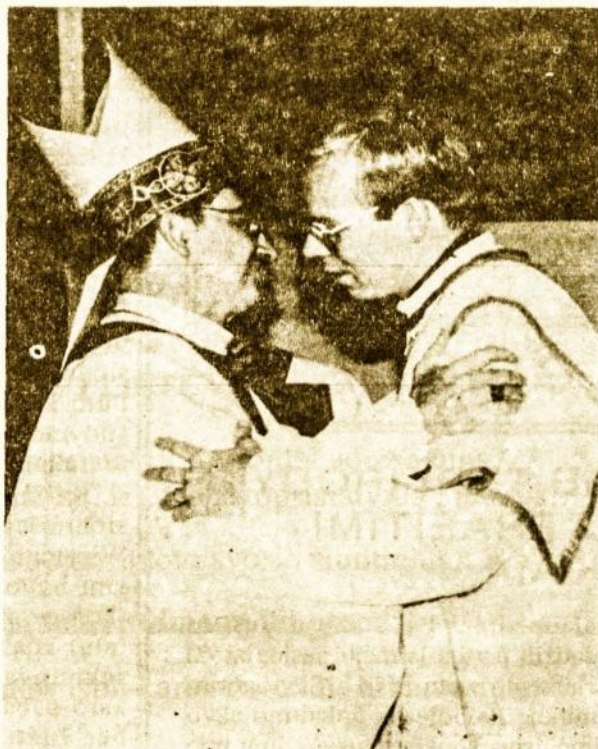
Lapkričio 16 dieną Vilniaus arkikatedroje bazilikoje arkivyskupas Audrys Juozas Bačkis diakono šventimus suleikė Gintarui Linui Grušui (nuotraukoje).

Gintaras Linas Grušas augo Kalifornijoje lietuvių šeimoje, čia baigęs kunigų seminariją, toliau gilino studijas Romoje. Šiuo metu L. Gušas yra paskirtas Komisijos sutikti

šventą Tėvą Lietuvoje generaliniu sekretoriumi. Ši komisija laikinai įsikūrusi Lietuvių katalikų mokslo akademijos patalpose - Vilnius, A. Jakšto 9.

Dalyvauti iššventinimo iškilmėse iš Kalifornijos į Vilnių atvyko Gintaro Lino Grušo tėvai.

A. Sabaliausko (ELTA) nuotr.



PAKRUOJIS SIEKIA KULTŪROS

Pakruojo dvaras ir miestelis rašytiniuose šaltiniuose minimas jau 1585 metais. Šių dienų enciklopedijose rašoma, jog Pakruojo dvaro rūmų ansamblis yra XVIII amžiaus pabaigos ir XIX amžiaus pradžios architektūros paminklas. Tai daugiau nei trys dešimtys įvairios paskirties pastatų, rymančių seno parko medžių paunksmėje. Tai tingiai srovenantis upelis, kuris įdomus tuo, kad jo krantus jungia penkių arkų tiltas - bene vienintelis tokio tipo tiltas Europoje. Klasicizmo architektūros rūmai, statyti 1820-1840 metais, šiandien tarsi atgimę. Respublikos atlikėjai puikiai įvertino Veidrodžių salės akustiką. Čia nuostabią skambą ir dainininkų balsai, ir simfonijos.

Panašu, kad Pakruojis nebeori būti provincija vadinamas. Turiu galvoje ne tik kamerinės ir simfoninės muzikos vakarus, bet ir dailės renginius, kurie čia vyksta nuo 1989 metų. Visų sumanymų dvasia yra teisėjas Juozas Nekrošius. Kartu su vienu minčių Henriku Stankevičium, "Aušros" muziejaus Pakruojyje darbuotoju, niekieno nevaržomi kuria provincijos kultūros centrą.

Čia jau vyko tarptautinė teminė paroda "Malūnai", tarptautinė teminė

paroda "Tiltai", tarptautinė paroda "Exlibris"... Dabar lengva vardinti, o juk visi šitie renginiai ne vieną dieną buvo planuojami, apmąstomi, ne vieną dieną buvo renkami dailininkų adresai, rašomi kvietimai į Italiją, Japoniją, Prancūziją... Paskui reikėjo gauti darbus tinkamai įrengti, tinkamai sukabinti, reikėjo paruošti ir atspausdinti katalogus. Dirbant buvo kaupiama patirtis, gimė naujų sumanymų: kaip įprasminėti kraštiečio vitražisto ir scenografo S. Ušinskio atminimą, kaip atkurti iki šiol čia buvusio žemės ūkio technikumą). Vokietis, be abejo, yra matęs pasaulio, suvokia, koks turtas yra jo protėvių dvaras. Jis nepagailės pinigų, kad penkiaarkis tiltas atvestų į Pakruojį ne tik dailės miniatiūras, bet ir turingus turistus.

S. Č.

NAUJOS KNYGOS

G. Kirvaitis, A. Šumaitė. *American Literature*. 1992. 302 p.

Tai vadovėlis mokykloje su stiprintu anglų kalbos mokymu XII klasei. Šiame anglų kalba parašytame veikalas yra nuodugniai apžvelgiama Amerikos literatūros istorija nuo XIX

a. pradžios romantizmo iki šių dienų modernizmo. Vadovėlis peržengia savo tiesioginės paskirties ribas - peno sau čia ras ne tik mokiniai, bet ir visi besidomintys tiek anglų kalba, tiek literatūros istorija apskritai. Skaitytojas originalo kalba galės susipažinti su visais žymesniais amerikiečių rašytojais, poetais, jų biografijomis.

NUOMONĖS

KAIP ATRODĖ LIETUVA SEIMO RINKIMŲ IŠVAKARĖSE

Daugelis pažįstamų iš Anglijos, man lankantis Lietuvoje, norėjo telefonu sužinoti, kaip Lietuva atrodė prieš rinkimus ir po jų. Nutariau pasidalinti savo įspūdžiais su "Europos lietuvio" skaitytojais.

Važiudami su tuo Lietuvos vaikams skirtu automobiliu, sustodavome papietauti ar pavakarieniauti ir stebėjome skanios lenkiškos dešros. Artėjant prie Lietuvos, pamatėm kaip šimtai sunkvežimių keliauja į Zelioną Gura su lietuviškais bekonais, dabar supratome, kad lenkiškos dešros pagamintos iš Lietuvos padangėje augusių bekonų.

Neatsilikia nuo bekonų Lietuvos raguotieji galvijai, jie šimtais sunkvežimių keliauja į Vokietiją mėsi ir odoi. Baisu matyti tokias vilkstines sunkvežimių gabenančių Lietuvos turtų svetūr.

Iš Lazdijų muitinės nukeliavome į Marijampolę, pravažiudami Kviečių-Marijampolės cukraus fabriką, paskendusį garuose ir dūmuose, o prie jo kalnais priverstų cukrinių runkelių. Marijampolės turguje buvo jaučiama, kad seimo rinkimai netoli. Žmonės turguje rėkavo, kad niekas nebalsuotų už Sąjūdį, nes nėra benzino, šilumos, šilto vandens, o prekių kainos kyla kasdien...

Pasiekus Vilnių pasirodė, kad Lietuva gyvena sunkias dienas, bet nieks per daug nesiskundžia, nors daugelis pasisako, kad dabar esanti padėtis yra kur kas sunkesnė negu garsiosios blokados metu. Daug sunkiau yra šeimoms su mažais vaikais šaltuose cementiniuose namuose, nes vaikams nepaaiškina, kodėl taip yra.

Spalio 22 dieną visą Lietuvą apdengė storas sniego patalas, spaudė šaltis. Žmonės į Seimo rinkimus keliavo snieguotais keliais.

Partijinė rinkimų kampanija gal buvo kiek artimesnė Vakarų tradicijai, bet toli gražu nebuvo vakarietiško partijų programų pristatymo, kuriuo keliu laimėjusi partija ves Lietuvą į ateitį. Buvo daug partijų, su jomis buvo jų programos, kurios iš esmės nieko gero nesiūlė žmonėms, kad jie už juos balsuotų. Trūko ir mandagumo partijų varžybose. Sąjūdžio žmonės kalbėdami tarsi užmiršo savo padarytas klaidas, labai smarkiai pasitikėjo savimi, kad jie geriausi iš visų, ir geriausiai gali vadovauti Lietuvos žmonėms. Vietoje to, kad aiškintų savo būsimą Seimo programą, jie užsiėmė žmonių supriešinimo politika, niekino kitų partijų kandidatus, kad anie netinka būti būsimo Seimo nariais. Tikėjosi, kad supriešinę žmones laimės rinkimus. Bet, deja, išėjo kitaip.

Rinkimų dieną pakeliui iš Šilutės į Šiaulius teko aplankyti kelių rinkiminių apygardų būstines. Apylinkių komisijose dirbo jaunesnės kartos žmonės. Visi mandagūs, į klausimus mielai atsakinėja, skundžiasi, kad balsavimo biuleteniai senesniojo amžiaus žmonėms sunkokai suprantami. Vienoje apylinkėje keistai atrodė tai, kad balsavimo biuletenių galėjai pasiimti sau kaip suvenyrą. Ant jų nebuvo jokios kontrolinės numeracijos, kaip paprastai čia Vakaruose būna. Kitose būstinėse pakabinti balsavimo biuleteniai, paaiškinant kaip ir ką atžymėti biuletenyje balsuojant, jam padedant kryžiuoklį apskritime vienos ar kitos partijos naudai, kad žmonės galėtų nusikopijuoti. Tokio dalyko (aiškinimo) neturėjo būti!

Rinkimams pasibaigus visa Lietuva žiūrėjo televiziją, norėdama žinoti, kaip rinkimai praėjo. Pirmą

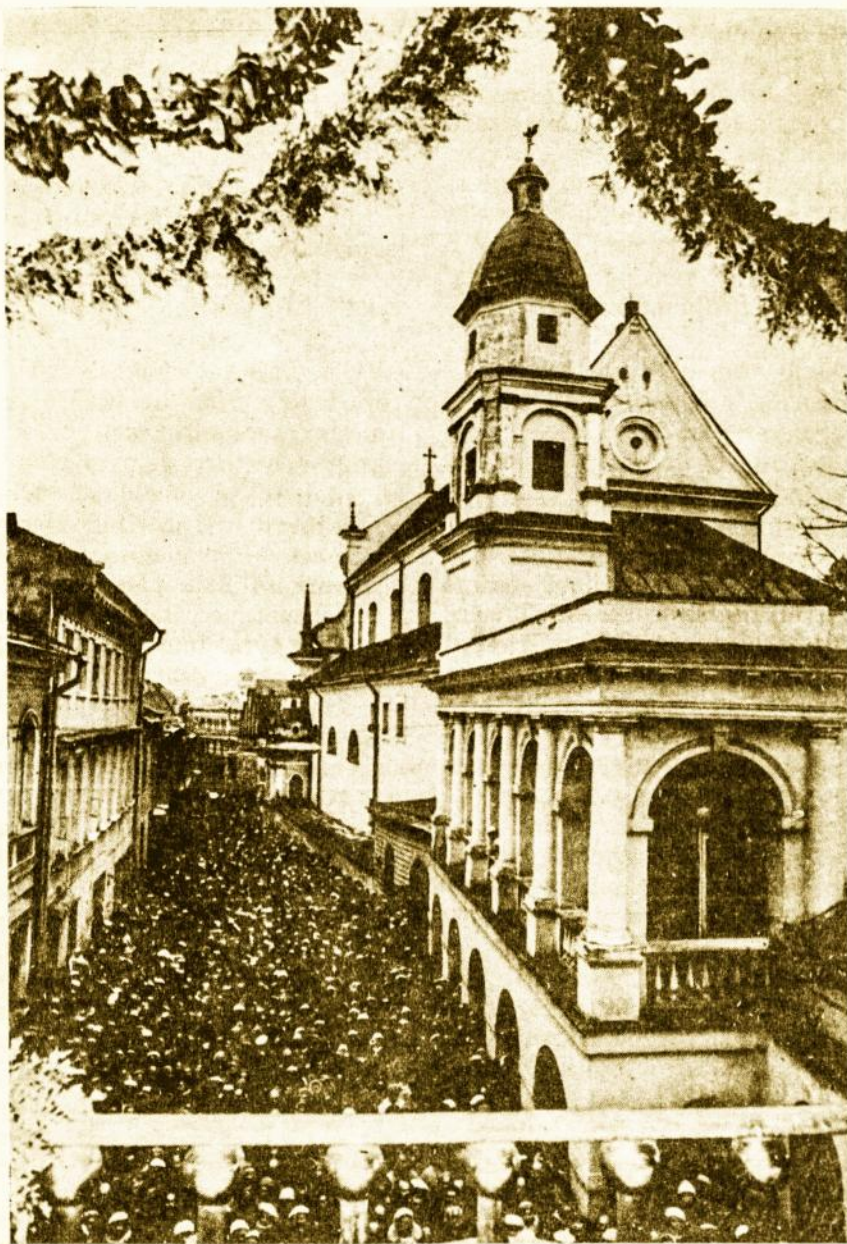
vakara nedaug buvo sužinota. Vokiečių kompiuterių bendrovė "Bull" bandė prognozuoti, kokie bus rezultatai. Kitą dieną jie patys prisipažino, kad klaidę net 10%.

Užtruko pora dienų, kol pagaliau buvo galima išgirsti, kaip "Pirmasis Ratas" praėjo. Kada tik televizijoje pasirodė vyriausios Rinkimų komisijos pirmininkas V. Litvinas, ji atrodėdavo pasimetęs, nesusigaudęs, kas aplink darosi, į žurnalistų klausimus nevisuomet pajėgdavo atsakyti. Bendri atsakymai: dar skaičiuojama, negauta iš apygardų, už-

senio ambasadų. Taip praėjo beveik savaitė, kol paaiškėjo kas išrinktas ir kam reikalingas "Antrasis Ratas" rinkimuose. Pagal Seimo Rinkimų įstatymą "Antrasis Ratas" turėjo būti lapkričio mėn. 8 d. Vyriausioji Rinkimų komisija paskelbia, kad "Antrasis Ratas" bus lapkričio mėn. 15 d.

Buvo malonu pamatyti Lietuvos Seimo Rinkimus, ankstyvą žiemos pradžią, ir pagyventi šaltuose namuose. Tik taip galima suprasti gyvenimą.

Stasys Kasparas
Anglija

ATLAIDAI
AUŠROS VARTUOSE

Lapkričio 14 dieną vakarinėmis šventomis Mišiomis Vilniuje prasidėjo Švenčiausiosios Mergelės Marijos, Aušros Vartų Gailėtingumo Motinos atlydai. Jie tęsėsi iki lapkričio 22 dienos. Pamaldos visą savaitę vyko pagal sekmadienio tvarkaraštį: lietuvių kalba bažnyčioje 11 ir 19 valandomis, Aušros Vartų koplyčioje - pusę dešimtos ir šeštą valandą vakaro.

Pagrindinės šių atlydų pamaldos - Suma - bendrai lietuviams ir lenkams Aušros vartuose prie Švenčiausiosios Mergelės Marijos, Gailėtingumo Motinos paveikslu buvo aukojamos šį sekmadienį, lapkričio 15 dieną, 12 valandą. Šias iškilmingas šventas Mišias kancelebravo Lietuvos Kardinolas, Vilniaus arkivyskupas, visi Lietuvos vyskupai.

Švenčiausiosios Mergelės Marijos, Aušros Vartų Gailėtingumo Motinos atlydai, besitęsiantys visą savaitę, Vilniuje vyksta nuo 1735 metų.

VI. Gulevičiaus (ELTA) nuotr.: lapkričio 14 dieną prie Aušros vartų.

LIETUVIŠKA GRIŪTIS

NAUJOJI VYRIAUSYBĖ TURI ĮRODYTI
SAVO RYŠIŲ SU PRAEITIMI
NUTRAUKIMĄ

Triuškinantis pralaimėjimas Vytauto Landsbergio, žmogaus atvedusio Lietuvą į nepriklausomybę nuo Sovietų Sąjungos, yra stiprus smūgis nacionalistams ir reformatams tiek Baltijos valstybėse, tiek ir visame buvusioje Sovietiniame bloke. Buvusio komunistų partijos lyderio Algirdo Brazausko sugrįžimas jiems akivaizdžiai rodo augantį priešišumą rinkos reformoms, troškimą grįžti prie senų būdų ir intrigų nurodinėtojų iš Maskvos, kurie dar neprarado vilties atgaivinti prarastą imperiją.

Buvusio muzikos profesorius

pralaimėjimas buvo akivaizdus. Jo Sąjūdžio partija laimėjo tiesiogiai 40 parlamento vietų iš 141. Savo porinimėse kalboje jis apkaltino savo laimėjusius konkurentus grįžimu prie vienpartinės sistemos valdymo kaip iki 1988 metų.

Be abejonės, rinkos reformos motyvai pristabdyti. To imsis Rusija, Ukraina ir Rytų Europa kaip pretekstą atidėti tolimesnį kainų kilimą, nesukubėti su privatizacija, atidėti valiutinę politiką, kuri taip skausmingai

BUVĘ KOMUNISTAI PASIEKIA
SENSACINGĄ PERGALE
LIETUVOJE

Reformavęsi komunistai triumfo Lietuvoje surengtų rinkimų ture, laimėdami absoliučią vietų daugumą ir pasisakydami už pragmatiškesnius santykius su Maskva.

Remiantis pirmaisiais rinkimų komisijos vakarykščiais pranešimais, buvę komunistai iš Demokratinės Darbo Partijos laimėjo 78 vietas iš 141 vietos parlamente, prieš 28 Vytauto Landsbergio Sąjūdžio partijos vietas. Sekmadienio rinkimų rezultatai leidžia Demokratinę Darbo Partiją valdyti vienai. Tačiau partijos lyderis Algirdas Brazauskas po pirmo rinkimų turo spalio mėnesį preliminarai laimėjęs daugumą, pasakė, kad jis kviečia visas partijas į koaliciją.

Sensacingas laimėjimas nustebino net pačius buvusius komunistus. Jie išskėlė tik 71 kandidatą ir dabar jiems gali tekti atiduoti kelias vietas kitoms partijoms. Jie noriai tai padarys. Ponas A. Brazauskas neturi noro vadovauti vienas su savo partija, o labiau siekia koalicijos. Tačiau savo rinkimine sėkme jis išstūmė iš parlamento daugumą centro partijų, su kuriomis tikėjosi formuoti koaliciją.

Tokios kuklios pono A. Brazausko ambicijos iš dalies yra iš destabilizacijos baimės, kurią gali sukelti ultradešinieji, o ypač karingai nusiteikę nacionalistai. Jie praminė jį Maskvos agentu, siekiančiu Sovietų Sąjungos atgaivinimo. Antra, ponas A. Brazauskas nenori vienas imtis atsakomybės už ekonomines bėdas, kurios buvo pagrindinė V. Landsbergio griuvimo priežastimi.

Savo rinkiminėje kampanijoje ponas A. Brazauskas pažadėjo iš naujo kaupti su Tarptautiniu Valiutos fondu dėl paskolos sąlygų - ypač dėl atlyginimų išaldymo - ir pakelti pragyvenimo lygį. Jis turėjo pasukti atgal dėl pirmojo punkto, o antrasis negali

būti įvykdytas esamomis sąlygomis.

Ponas A. Brazauskas pasakė, kad jo asmeniniai santykiai su Prezidentu B. Jelcinu yra geri, ir Maskvos vadovas duos naftą pigiau. Tačiau, jeigu jis iš tikrųjų taip galvoja, jį gali ištikti nemalonūs šokas. Rusijos naftos eksporto politika padiktuoja visų pirma finansinėms galimybėms, o Lietuva mažai turi ką pasiūlyti derėjimuisi.

V. Landsbergis pats prisidėjo prie savo pralaimėjimo vis labiau puldamas politinius oponentus. Ne tik p. A. Brazauskas, bet taip pat ir liberalai bei centristai buvo apkaltinti išdavikais. Kai vis daugiau ir daugiau buvusių KGB informatorių buvo išaiškinta paties V. Landsbergio partijos gretose. Tačiau, dauguma lietuvių ir toliau mato pono A. Brazausko asmenyje žmogų, kuris kaip komunistų lyderis iš tikrųjų kovojo už didesnę Lietuvos autonomiją.

Dr. V. Landsbergis tęsė savo puolimo liniją iki pat sekmadienio rinkimų antrojo turo. Bet daug lietuvių atsisakė tuo tikėti ir įvertino tai kaip įžeidimą žmonių, kuriais jie žavisi. Bus įdomu pamatyti, koks bus dr. V. Landsbergio asmens palaikymo lygis kitų metų prezidento rinkimuose. Ir ar p. A. Brazauskas susigundys ištotti prieš jį, ar ieškos kompromisinio kandidato.

Nusiteikimas prieš Sąjūdį ypač stiprus buvo kaime dėl katastrofiškos žemės ūkio padėties. Ir buvo matoma, kad skubota dekokolektivizacija daroma iš ideologinių paskatų ir autokratiškai įtakauta, kas sužlugdė daugelį fermerių. Jų balsai ypač nulemė A. Brazausko partijos rėmimą visoje Lietuvoje ir etniškai mišrioje prietrynėje dalyje.

"The Times"
1992 XI 17

LAIŠKAI
REDAKTORIUI

Jau kelintas mėnuo "Europos lietuvis" spausdinamas Vilniuje ir reikia pripažinti, kad jis pasidarė įdomesnis ir įvairesnis, ypač skaitant apie Lietuvos gyvenimą ir problemas. Tačiau apie D. Britanijos ir kitų Europos kraštų lietuvių gyvenimą straipsnių, korespondencijų bei informacijų mažokai, prie ko mes pripratę per pastaruosius 43 metus. Tačiau šį kartą man, kaip tikui ir kitiems Europoje gyvenantiems lietuviams, labai rūpi ekonominė ir politinė padėtis mūsų Tėvynėje Lietuvoje.

Redaktorius labai gerai padarė, kad patalpino iš Australijos "Mūsų pastogės" savaitraščio dr. Mauragio straipsnį apie jo išpūdžius, kuriuos jis parsivežė po savo kelionės Lietuvoje. Žinoma, kaip ir visur laisvoje spaudoje, ne visiems tas straipsnis patiko. Tačiau daug ten pateiktų išpūdžių apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje teko matyti JAV lietuvių spaudoje ir panašių atsiliepimų teko skaityti Anglijos spaudoje. Todėl, turint galvoje daugumos lietuvių dabartinį vargingą gyvenimą, gal netenka stebėtis, kad tauta pareiškė savo nepasitenkinimą esančia vyriausybe ir atidavė daugumą balsų LDDP atstovams. Kaip romėnai sakydavo "Vox populi - vox Dei" - tautos balsas - Dievo balsas, todėl mes, kurie pripažįstame demokratinį principus ir norime turėti demokratinę Lietuvą, turime atitinkamai vertinti Seimo rinkimų rezultatus. Sprendžiant iš to, ką LDDP lyderis p. Algirdas Brazauskas yra pasakęs, atrodo, kad jo partija ir toliau, gal kiek lėtesniais žingsniais, eis prie rinkos ekonomikos atkūrimo ir dės visas pastangas dėl to, kad iš Lietuvos būtų išvesta Rusijos kariuomenė, ir Lietuva būtų visiškai Nepriklausoma valstybė.

Nors p. V. Landsbergis yra labai daug nusipelnęs mūsų tautos kovoje už jos Nepriklausomybę, už ką tauta Jam yra labai dėkinga, tačiau, deja, atgavus nepriklausomybę, jis nesugebėjo parinkti tinkamų valdžiai žmonių, kurie būtų sugebėję paruošti planingą, apgalvotą ir realistišką kelią į pilną ekonominę krašto Nepriklausomybę.

Trumparegiška tos valdžios ekonominė ir administracinė politika, kai kurių valdininkų korupcija, asmeniškų interesų dominavimas bei stoka nuosirdaus patriotizmo, privedė kraštą beveik prie ekonominės katastrofos. Jeigu šį vėlyvą rudenį Rusija nebūtų pardavusi dujų ir naftos produktų, tai gal šimtai tūkstančių mūsų tautiečių būtų kentę žiaurią žiemą be šildymo ir daug būtų jautę maitos trūkumą.

Kai 1940 m. D. Britanija atsidūrė labai sunkioje padėtyje, Winstonui Churchillui vadovaujant buvo sudaryta visų partijų (konservatorių, leiboristų ir liberalų) koalicinė vyriausybė, kuri sėkmingai ir darniai dirbo iki karo pabaigos. Atrodo, kad dabar Lietuva yra taip pat kritiškoje padėtyje ir todėl tauta turėtų reikalauti, kad būtų sudaryta koalicinė vyriausybė. Tik visai tautai, jos labai vieningai dirbant, bus galima nugalėti visas ekonomines, socialines ir politines problemas.

Petras Varkala

Tęsinys 7 psl.



Lietuvos kariuomenės garbės sargyba.

Vlodo Ščiavinsko ("Lietuvos rytas") nuotr.

LIETUVIŠKA GRIŪTIS

Naujoji vyriausybė turi parodyti savo ryšius su praeitimi nutraukimą

Pradžia 6 psl.

Įrodoma. Lietuva buvo pirma iš sovietinių respublikų, kuri paskelbė nepriklausomybę. Dabar ji yra pirmoji, kur visuomenės susirūpinimas kainomis, nepasiteisinusiais ekonominiais tikslais ir išsekusia rinka nuvertė vyriausybę, kuri sutraukė ryšius su komunizmu.

Tačiau balsavimas neturi nurašyti Rytų Europos senosios gvardijos. Ponas A. Brazauskas, pasirodo, nėra įprastinis aparato darbuotojas. Dar gerokai anksčiau prieš Sąjūdį jis organizavo tautines demonstracijas, jis išsuko savo reformuotą komunistų partiją nuo Maskvos kontrolės, parėmė ekonominę reformą, dalyvavo atnaujinant Lietuvos identitetą ir įtraukė į tai M. Gorbaciovą, karštai argumentuodamas savo šalies nepriklausomybės siekimą.

Tad kai ponas V. Landsbergis, nepalenkiamas žmogus, visuomet įtarinėjantis Maskvą, turėjo drąsos nepaklusti Kremlui, jo ribotas nacionalizmas sukūrė varganą idealą žiauriame nepriklausomybės pasaulyje. Lietuva pasmerkta geografiškai gyventi šalia savo buvusio valdovo. Ponui V. Landsbergiui pavyko susitarti su prezidentu B. Jelcinu dėl kariuomenės išvedimo. Bet jis neiškovojo pasitikėjimo nei iš Maskvos, nei iš Varšuvos, kur smerkiama lenkų mažumos diskriminacija. Kaip kontrastas, ponas A. Brazauskas yra stiprus žmogus, deklaruojantis susitaikymą su Rusija. Kampanijos metu jis buvo šiurkščiai asmeniškai puolamas ultradešiniųjų nacionalistų. Balsuotojai pasipiktino banditiška Sąjūdžio ir dešiniųjų platforma, kurios gretose

RUSŲ PROBLEMA ESTIJOJE

Viename iš paskutiniųjų "The Independent" numerių yra patalpintas straipsnelis apie taip vadinamą rusų nacionalinės mažumos problemą Baltijos šalyse. Straipsnio autorė H. Womack pasakoja apie savo pokalbius su rusais, gyvenančiais Taline. Vienas iš jos pašnekovų, pvz., skundžiasi, jog bijo prašyti Estijos pilietybės, nes egzaminu metu reikia atsakyti į daugybę kvailų klausimų: koks yra didžiausias Estijos kalnas, ir ant kokių medžių lakštingalos suokia? Anot jo, tokie klausimai žemina žmogaus orumą, nežiūrint į tai, kokia kalba į juos reikia atsakyti. Tai lyg ir pateisina rusų skundus, tačiau straipsnio autorė pateikia ir kitos pusės - estų argumentus. Jos teigimu, estai turi teisę gintis nuo kitautėjų ekspansijos netgi ir tokiomis priemonėmis. Beje, apie priemones. Pačių estų nuomone, išlaikyti estų kalbos egzaminą ir tuo pačiu įgyti teisę

vadintis Estijos piliečiu visiškai nesunku. Tačiau žmonės, prisiklausę visokių nesąmonių, bijo eiti laikyti to egzaminu.

Ir dar vienas įdomus pastebėjimas. Turtingiausiais Estijos žmonėmis šiandien yra būtent rusai, buvę KGB darbuotojai, smarkiai pasidarbavę tam, kad Estija iškovotų pirmąją Estijos pozicijas metalo eksporto srityje. Tame pačiame "The Independent" numeryje yra ir žinutė apie B. Jelciną ir J. Gaidaro rūpesčius artėjant deputatų suvažiavimui. Rūpesčiai yra susiję su stipriu Rusijos pramonininkų sluoksnio spaudimu, jų siekiais radikaliai pakeisti vyriausybės sudėtį, o gal net ir patį B. Jelciną. Vienok kol kas Rusijos prezidentas nepasiduoda spaudimui ir atsisako skirti 1,55 mlrd. svarų sterlingų dotaciją pramonei, motyvuodamas tuo, jog toks žingsnis sukels hiperinfliaciją šalyje.

ELR

yra keli buvę disidentai, dabar panašėjantys į fašistus.

Rinkimai parodė kelis iššūkius. Pirmas. Ponui A. Brazauskui būtina pademonstruoti, kad jo partija tikrai nutraukė ryšius su praeitimi, yra pasisūsiusi įgyvendinti reformą, nors ir lėčiau, ir ji nėra variklis Lietuvos grįžimui į blogą praeitį.

Ir antra. Ponui V. Landsbergiui būtina pripažinti pralaimėjimą rinkimuose, pažaboti dešiniųjų demagogiją ir prilaikyti rinkos reformos spaudimą. Trečias - visoms kitoms Baltijos valstybėms ir buvusios Sovietų Sąjungos respublikoms būtina pripažinti, kad laisvė pati savaime nėra panacėja krizei ekonomikai ir socializmui bei politinėms ligoms, kuriomis jos dabar serga.

"The Times", 1992 11 17

LENKIJOS GYNYBOS DOKTRINA

Lenkijos vyriausybė patvirtino oficialią krašto gynybos doktriną. Joje teigiama, kad Lenkija neturi jokių priešų ir nereikia jokių teritorinių pretenzijų savo kaimynams. Lenkija neketinanti konfliktų spręsti karine jėga, tačiau yra numaciusi nekarinių gynybos priemonių, jei prasidėtų krašto energetinė blokada arba masinė gyventojų migracija iš buvusių Sovietų Sąjungos respublikų. Lenkijos vyriausybės atstovas pareiškė, jog Lenkijos strateginis tikslas - tapti NATO nare, tačiau nėra aišku, kada tai galėtų įvykti. Rimčiausią pavojų Lenkijos saugumui kelia nestabili padėtis Rytuose, ypač Rusijoje - teigiama Lenkijos gynybos doktrinoje.

VAT. R.

SPORTAS

ISPANJA-ITALIJA:
UŽSIENIO ŽVAIGŽDŽIŲ MAČAS

Madride įvyko vyrų krepšinio rungtynės tarp Ispanijos ir Italijos klubuose rungtyniaujančių užsienio žvaigždžių. Ispanijos komandoje vidurio puolėju žaidė A. Sabonis ir lietuvių kilmės krepšininkas iš Amerikos J. Arlauckas (204 cm). Ispanijos atstovai rungtynes laimėjo 136:123. Po abiem krepšiais gerai kovojęs (15 kamuolių) A. Sabonis pelnė 22 taškus

LIETUVOS FUTBOLO TAURĖS FINALAS

Sekmadienį Lietuvos futbolo taurės turnyre buvo sužaisti pirmieji pusfinalių susitikimai. Klaipėdos "Sirijus" žaidė su Panevėžio "Ekranu" ir pasiekė pergalę minimaliu rezultatu 1:0. Įvartį pasiekė S. Mikalajūnas.

Vilniuje "Žalgiris" susitiko su Kauno "Banga". Jau šeštąją rungtynių minutę žalgirietis V. Baltušnikas pasiekė pirmąjį įvartį. Paskutinę susitikimo minutę E. Poderis įmušė dar vieną įvartį, ir "Žalgiris" nugalėjo 2:0. Po revanšinių rungtynių paaiškėjo, kas susitiks taurės turnyro finale. "Žalgiris" laimėjo 4:0, o "Sirijus" 1:0. Tad finale susitinka "Žalgiris" (Vilnius) ir "Sirijus" (Klaipėda)

M. TRAINOVSKAJOS LIETUVOS RINKTINĖ
NEDOMINA

Lapkričio 28-ąją Lietuvoje prasidės B grupės moterų rankinio pirmenybės. Visos mūsų rankininkės, rungtyniaujančios užsienio klubuose, nori padėti savo šalies nacionalinei komandai iškovoti kelialapį į pasaulio pirmenybių A grupę. Išskyrus Miroslovą Trainovską, rungtyniaujančią Vokietijos Tyseno "Liucelinden" klube.

Pirmame iš Vokietijos atsiųstų faksų, M. Trainovskaja pareiškė "neturinti jokio intereso žaisti Lietuvos rinktinėje"; antrame, sutvirtintame notaro parašu, teigia, jog "Lietuvai neatstovausiu pirmiausiai dėl asmeninių priežasčių".

Visos kitos mūsų "legionierės", nors kai kurių rankininkių nenori išleisti jų klubai, lapkričio 24-25 dienomis turėtų atvykti į Vilnių. Tai Aušrelė Miklušytė-Ziūkienė iš Vienos "Hipobank" (Austrija) klubo, Jolanta Žemaitytė-Jankevičienė ir Vilma Leonavičiūtė iš SC "Magdeburg" (Vokietija), Rasa Šulskytė - iš Leverkusen "Bayer 04" (Vokietija), Rima Sypkuvienė-Kužimova iš "Zindelfingen" (Vokietija), Larisa Selenikaitė-Zinkevičienė - iš IK "Partille" (Švedija), Lijana Juozulynaitė-Sadzon - iš SC "Temerin" (Jugoslavija).

- Lietuvos rinktinėi užduotis lieka ta pati - iškopti į planetos pirmenybių A grupę.

PRANCŪZIJOS "GRANITAS" PRALAIMĖJO

Kauno "Granito" rankininkai abu Europos čempionų taurės turnyro aštunfinalio susitikimus su Prancūzijos pirmenybių lyderiu HB "Venissieux" klubu dėl lėšų stokos žaidė varžovų aikštelėje. Per pirmąjį susitikimą, likus dešimčiai minučių iki pabaigos, Prancūzijos komanda pirmavo tik 3 įvarčiais, tačiau kauniečiai neišlaikė rungtynių įtampos ir pralaimėjo 17:26. O štai antrajame susitikime mūsų rankininkai nugalėjo rezultatu 24:20. Deja, šios persvaros "Granitui" neužteko, kad iškoptų į Čempionų taurės ketvirtfinalį.

KAUNO "ŽALGIRIS" JAV

Kauno "Žalgiris" žaidžia JAV. Pirmosiose rungtynėse pasiekta pergalė 96:91 prieš Čikagos "Lewcis". Maždaug 1500 iš 6000 žiūrovų buvo lietuviai. Rezultatyviausias buvo A. Visockas (27 tšk.).

Po to "Žalgiris" laimėjo prieš Kingsville'io universiteto (Teksasas) komandą 85:80. A. Visockas pelnė 20 tšk. T. Stumbrys ir G. Einikis po 17.

IŠKRITO IR KLAIPĖDOS "MAISTAS"

"Maistas" abi rungtynes taip pat kaip ir Kauno "Granito" rankininkai žaidė išvykoje Islandijoje, kur pirmąjį susitikimą pralaimėjo 24:28, o antrąjį laimėjo 22:21, bet iškrito iš tolimesnių varžybų.

KALĖDINIAI SIUNTINIAI!

Dėl didelio visuomenės pageidavimo siunčiame dar

extra TRANSPORTO MAŠINĄ
SPECIALIAI NUVEŽTI ŠVENTINIUS SIUNTINIUS
Į LIETUVĄ.

Siuntiniai bus pristatyti tiesiogiai adresatams.
Mokestis £1.80 už kg, įskaitant ir pristatymą į namus.

Priimame nenormuoto svorio siuntinius.

Šventiniai siuntiniai priimami iki gruodžio 10 d.

Pinigines dovanas išmokame doleriais arba svarais.

BALTIC STORES & CO.,

Z. Juras & V. Juras.
11 LONDON LANE,
Bromley, Kent, BR1 4HB, England.
Tel. 081 460 2592, Fax. 081 318 7643

REIKALINGA

markiravimo mašina.

Mokėsime valiuta.

Siūlyti "Europos lietuvių"
redakcijai,
tel. 62-24-66.

LONDONAS -
VILNIUS

Nuo 1992 m. rugsėjo 3 d.
prasidėjo tiesioginis

savaitinis

susisiekimas lėktuvu
Londonas - Vilnius ir atgal.

Pirmadieniais skrydis TE 452
iš Londono į Vilnių -13.55 val.

Šeštadieniais skrydis TE453
iš Londono į Vilnių -16.15 val.

Abu skrydžiai iš Heathrow,
Terminal 3

Dėl bilietų kreiptis:
Gunnel Travel Service Ltd.,
Tel.: 0206 322352

KALĖDŲ ŠVENTĖS
LIETUVIŲ SODYBOJE

KAINOS:

Kūčių Vakarienė	£13.00
Pietūs Kalėdų dieną	£17.50
Vakarienė Kalėdų dieną	£8.50
Pietūs Kalėdų antrą dieną	£12.00

KAMBARIŲ KAINOS (su pusryčiais)

Kambariai su dušu ir tualetu	£20.00 (asmeniui)
Kambariai su bendru tualetu	£15.00 (asmeniui)

VISIEMS LIETUVIAMS KAMBARIŲ KAINOS BUS SU
10% NUOLAIDA

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Naujųjų Metų Disko vakys gruodžio 31 d.
Pradžia 20 val. Veiks bufetas.
Bilieto kaina £7.50.

Dėl platesnės informacijos kreiptis:
V. Banaitis, Headley Park, Picketts Hill, Sleaford, Headley, Hants.
Tel.: 0420 47810

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN -- Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai; Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skiltyje idėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

"EUROPOS LIETUVIS"
SPAUSDINAMAS VILNIUJE

LONDONE

IVYKO LABDAROS
KONFERENCIJA

Šis "EL" Nr. 46 išsiųstas iš Vilniaus lapkričio 23 d.

"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470
Faksas: 071-792 8456

"EL" adresas Vilniuje: Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.

Tel.: 010 70122 622 466
Faksas: 010 70122 614 984
SL 1436

AUKOS SPAUDAI

V. Slizienė - £7.00
A. Terevičius - £7.00
V. Zemaitis - £5.50
A. Mazeika - £5.50
A. Buzas - £7.00
p. Kuncaitis-Giedraitė - \$1

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

PARAMOS LIETUVAI FONDAS (ALF)

Aukojo: S. ir A. M. Chotkewicz - £27.00, V. Remeikis - £10.00, V. Rudys - £10.00.

Nuoširdžiai dėkojame.

K. Tamošiūnas

HEADLEY PARK

Sodybos skyrius
lapkričio 28 d., šeštadienį,
2.30 p.m.,
rengia metinį

Lietuvos Kariuomenės
minėjimą.

Meninėje programoje - Lietuvos karių pagerbimas ir "Lietuvos" tautiniai šokėjai. Veiks bufetas, bus disko muzika.

Maloniai prašome visus
skyriaus narius ir svečius apsilankyti!

Sodybos skyriaus valdyba

PAMALDOS

Nottingham - lapkričio 29 d., 11.15 val., Židinyje.
Leicesteryje - lapkričio 29 d., 14 val., Švč. Širdyje, Mere Rd.
Manchesteryje - lapkričio 29 d., 12.30 val.
Nottingham - gruodžio 6 d., 11.15 val. Židinyje
Coventryje - gruodžio 6 d., 14 val., Šv. Elzbietaje.
Leamington Spa - gruodžio 6 d., 16 val., Šv. Petre.
Bradforde - gruodžio 6 d., 12.30 val.

DERBYJE

NARIŲ SUSIRINKIMAS

Skyriaus valdybos iniciatyva į skyriaus narių pasitarimą, įvykusį lapkričio 8 d. Ukrainiečių klubo patalpose, susirinko ne tik derbiškiai, bet ir tolimesnių apylinkių nariai, iš viso trisdešimt žmonių.

Skyriaus pirmininkas J. Levinskas įžanginiu žodžiu pradėjo susirinkimą. Pirmininkas priminė, kad šis šeimyniškas skyriaus narių susirinkimas buvo šaukiamas padiskutuoti dėl tolimesnio skyriaus gyvenimo.

J. Maslauskas padarė pranešimą apie DBLS Tarybos suvažiavimą, svarbiausius Tarybos suvažiavimo momentus - Lietuvių Namų, Sodybos remontą ir pardavimą, "Europos Lietuvos" leidimą, "Britanijos Lietuviai" antrojo tomo knygos išleidimą ir dr. Antano Nesavo - Lietuvos Respublikos ambasados patarėjo, rūpesčius Didžiojoje Britanijoje.

J. Levinskas diskusiniame pranešime kalbėjo, kad gretoms retėjant, o taip pat neužtarnautai kaltinant atskirus žmones, sunkėja tolimesnis skyriaus valdybos darbas. Buvo gvildenta skyriaus veiklos ateities ir pasirošimas valdybos pakeitimui.

Pasidalyta išpuodžiais iš išvykos į Lietuvą, kurią organizavo J. ir B. Levinskai, šiais metais liepos-rugpjūčio mėnesį. Taip pat kalbėta apie Lietuvos padėtį. Išvinių manymu, darniai sugyvenę ir po 50-ties metų okupacijos, 1990 Kovo 11-osios Lietuvos Nepriklausomybę paskelbę, lietuviai vėl nori grįžti į komunistinę sistemą.

J. Maslauskas visų į Lietuvą vykusių vardu padėkojo J. B. Levinskams už jų pastangas, darbą ir lėšas organizuojant išvyką į Lietuvą. Skautiškos idėjos rėmėjams nuoširdžiai ir skautiškai padėkota už stovyklai skirtas aukas.

Nutarta susitikti kitų metų vasario mėnesį, švenčiant Nepriklausomybės šventę.

J. Maslauskas

Lankėsi

"EUROPOS LIETUVIO"
redakcijoje

"Europos Lietuvos" redakcijoje Vilniuje lankėsi inž. R. Chmiliauskas, kuris savo giminaitei p. Kuncaitis-Giedraitė iš Sarasotos, JAV, užprenumeravo "E.L." 1992-1993 metams.

Redakcijoje taip pat lankėsi inž. A. Vasiliauskas iš Vokietijos ir užmokėjo už prenumeratą 1992-1993 metams.

ELR

1993 m. kalendorius

Dėl "Europos lietuvio" redakcijos persikėlimo į Vilnių nespėjome paruošti ir atspausdinti 1993 m. kasdien nuplėšiamo kalendoriaus. Už tai nuoširdžiai atsiprašome.

Tiems "E.L." skaitytojams, kurie paprašys, už 1993 m. kalendorių įmokėtą sumą grąžinsime, o kitiems - užskaitysime už 1994 m. kalendorių.

Leidėjai

LIETUVOS AMBASADA
LONDONE

17 ESSEX VILLAS
LONDON W8 7BP

Tel.: 071-938 2481
Fax: 071-938 3329

Britų piliečiams vizos nereikalingos. Turintiems Travel Document arba Certificate of Identity vizos išduodamos: pirmadieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 12 val., trečiadieniais nuo 15 iki 18 val

TARPTAUTINIS PABALTIEČIŲ KALĖDINIS TURGUS!

Lapkričio 28 d., šeštadienį, 11 val. Latvių Namuose (72 Queensborough Terrace, London W2, (netoli Londono "Central Line" Queensway stoties) įvyks tarptautinis pabaltiečių kalėdinis turgus.

Turguje dalyvauja estų, latvių labdaros organizacijos ir lietuvių "Britų-Lietuvių Pagalbos Fondas vaikams Lietuvoje".

Kad turgus pasisektų, reikia visų lietuvių paramos, aukojant daiktus ir gausiai jame atsilankant.

Daiktus turgui galima įteikti Vakarinio Londono aukotojų fondo atstovei A. Piščikienei (4 CAIRN AVE, LONDON W5). Visi kiti - parapijos mėnėje sekmadieniais po pamaldų.

Fondo vadovybė tikisi gausios paramos šiame turguje ir lieka dėkinga jo rėmėjams.

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ!

PRALEISKITE ŠV. KALĖDAS IR NAJUS METUS
SU GIMINĖM LIETUVOJE

Gruodžio 14 d. 16.15 val. iškrendame iš Heathrow Lietuvos Oro Linijos (LAL) lėktuvu. Vilniuje būsimė 21.05 val. (Lietuvos laiku). Lietuvoje galėsite pabūti vieną mėnesį. Grįžimas pirmadienį arba šeštadienį.

KAINA £250.00. Plius draudimas.
Užsiregistruojant užmokėti £50.00 deposito.

Taip pat galime priimti registravimus gruodžio 19 ir 21 d. reisams į Vilnių.

KAINA ŠIOMS DIENOMS £286.00. Plius draudimas.
Šiems reisams reikalaujame pilno mokesčio su registravimu.

Kadangi skrydžiai bus pilni, prašome anksčiau registruotis. Atskridę šiais reisais, Lietuvoje galėsite pabūti tris mėnesius.

Prašome kreiptis: P. V. Bulaitis, 40, Connaught Ave., North Chingford, London E4 7AA. Tel. 081 529 1393.

PASAULYJE

Naciai vėl Europoje?

Po Pirmojo pasaulinio karo Hitleris išnaudojo blogą Vokietijos ekonominę būklę po pralaimėto karo, ir sukūrė nacistų partiją, kuri užvaldė Vokietiją. Po Antrojo pasaulinio karo, kuri Vokietija taip pat pralaimėjo, Amerikos paramos dėka Vokietija ne tik greitai atsistojo ant kojų, bet ir pasidarė viena iš stipriausių valstybių pasaulyje. Tad kodėl dabar nacistai vėl atgauna populiarumą. Ir ne tik Vokietijoje, bet taip pat Italijoje, Ispanijoje ir kitur. Visa jų propaganda dabar yra nukreipta prieš užsieniečius, kurie bėga iš savo kraštų dėl persekiojimų, kaip iš Bosnijos, arba dėl ekonominių sumetimų, kaip iš Rytų Europos, Turkijos, Afrikos ir kitur. Vokietija iki šiol laikėsi liberalios politikos naujų imigrantų atžvilgiu, bet ji, manoma, bus koreguojama. Bedarbystė plečiasi visoje Europoje ir nestebina, kad nacistai, kurie užpildinėja užsieniečius, randa vis daugiau pritarimo visuomenėje. Antisemitizmas taip pat Europoje didėja, nepaisant to, kad Vokietijoje liko labai nedaug žydų.

Britanijos vyriausybės
sunkumai

Johno Majoro vadovaujama konservatorių vyriausybė pergyvena kritišką periodą. Ją puola ne tik opozicija, kas būtų normalu, bet taip pat dalis saviškių. Net laikraščiai, kurie būdavo simpatiški konservatoriams, žiauriai kritikuoja vyriausybės ekonominę politiką ir reikalauja, kad atšakingi ministrai būtų pašalinti. Dar daugiau kritikos susilaukė Maastrichto sutartis, kada per balsavimus parlamente tik po didelio spaudimo vyriausybė pajėgė surinkti 3 balsų persvarą. Pagaliau visai nelauktai išliko dar praėjusio karo su Iraku paslaptys, dėl kurių yra kaltinamas ne vien premjeras, bet ir keli kiti jo ministrai. Vyriausybė kaltinama už tai, kad prieš pat šį karą britų firmos pardavinėjo ginklus Irakui, apie ką ministrai turėjo žinoti ir kas buvo daroma su jų sutikimu, dėl ko firmų savininkai galėjo būti nuteisti kalėti, jeigu vienas buvęs ministras nebūtų davęs priešingą paliudijimą. Premjeras J. Majoras ir kiti ministrai griežtai neigia žinoję apie tuos dalykus. Vyriausybė paskyrė komisiją šiai aferai ištirti. Tyrimo rezultatai gali paaiškėti po metų.

Karo pabaigos nematyti

Jungtinių Tautų Saugumo Taryba, Europos Bendrija ir kiti suinteresuoti organai beveik kasdien svarsto Jugoslavijos tragediją, bet vis neranda išeišties, o žmonės, daugiausia Bosnijos musulmonai, kenčia, badauja ir žūsta per taip vadinamus "etninius apvalymus", kuriuos vykdo serbai, siekdami pasisavinti musulmonų apgyventas vietas. Dar neaišku, ar Bosnijos musulmonai parodys savo jėgą, nes manoma, kad jie apginkluojami islamo kraštų Irano ir Pakistano, ir finansuojami turtingų arabų valstybių. Išvartyti iš savo gyvenamųjų vietovių musulmonai neturi kur dėtis. Maisto ir reikmenų pristatymą tokiems pabėgėliams trukdo serbų partizanai, kurie apšaudo ir sulaiko vilkstines, Jungtinės Tautos yra suorganizavusios karinių dalinių jų apsaugai. Paskutinis toks karinis dalinys atvyko iš D. Britanijos su tankais ir šarvuočiais, bet jo kaip ir kitų karinių dalinių uždavinys yra ne taikos palaikymas, bet tik apsaugojimas konvojų, kurie pristato maistą ir kitus reikmenis badaujantiems pabėgėliams.

Ar yra kokia išeitis šiame konflikte? Stebėtojai tvirtina, kad tik Serbijos prezidentas Slobodano Miloševićiaus pašalinimas gali atvesti kraštą į taiką. Agresyvusis prezidentas tebeturi savo dar pusiau komunistinio parlamento pasitikėjimą. Jugoslavijos premjeras Milanas Paničius, amerikonas, mėgino prezidentą nuversti, bet pats vos pajėgė išnešti savo kailį.

vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsisaugoti, kad išvengus ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų ir linki geros bei atmintinos kelionės!